

2024

Årsredovisning

Sveriges Dövas Riksförbund

Innehållsförteckning

Inledning	3
Starkare rätt till teckenspråk	4
Omvända världen	4
Utbildning	6
Teckenspråkets ställning	7
Språkbedömningsverktyg för döva barn	7
God hälsa och välbefinnande	8
Nationellt Kunskapscenter för Dövfrågor	8
Socialstyrelsens funktionshinderråd	8
Arbetsgrupp döva föräldrar	8
Syssna på mig	9
Handbok om CODA	10
Äldre döva	11
Minskad fattigdom	12
DigiDöv - digital guide för äldre döva	12
Tolktjänst	13
Döva tolkar	14
Arbetsmarknad	14
Bild- och texttelefoni	15
Mer jämlikt samhälle	16
Dövas Kulturarvscentrum	16
Upprättelse och statlig ursäkt till döva	17
Integration	18
Rättsäkerhet	19
Krisberedskap	20
Hörselvård och hjälpmedel	20
Public service	21
Stark dövrörelse	22
Utveckling av samarbete	22
Ofrivillig ensamhet	22
Starka och synliga tillsammans	23
Förbundsmöte	23
Pride Parade	23
Dövas Dag 2024	24
Ekonomisk hållbarhet	25
Kommunikation	25
Internationellt samarbete	26
Bistånd	27
Stöd och gåvor	28
Webbshop	28
Dövas Tidning	29
Västanviks folkhögskola	30
Skrivelser och uttalanden	31
Organisation	32
Slutord	37
Förvaltnings- och revisionsberättelse	38

Omslagsbild

Rebecca Drammeh, Silja Lamhauge och Amina Ouahid i föreställningen *Audism genom livet*. Foto: Belinda Stoe.

Inledning

Nu är det återigen dags att summera förbundets verksamhetsår, denna gång för 2024. Ett år fyllt av händelser, aktiviteter och insatser, stora som små, men alla lika viktiga för vår gemensamma rörelse. Inför kongressen i juni 2025 blickar vi både framåt och tillbaka, med fokus på den tid som gått sedan kongressen 2021. Vi har åstadkommit mycket tillsammans och har mycket att vara stolta över.

Under 2024 har två frågor varit särskilt i fokus: tolktjänsten och teckenspråkets ställning. Tolk-tjänsten har vi outtröttligt bevakat och drivit på i möten med politiker på alla nivåer. Vi är ännu inte i mål, men vårt påverkansarbete har lett till ökad uppmärksamhet och framsteg. De personliga kontakterna med politiker spelar en avgörande roll, som vid Funkisriksdagen i februari, då riksdagsledamoten Christofer Bergenblock (C) tog initiativ till en interpellation till ansvarig minister efter dialog med oss. Det är ett av flera exempel på hur våra samtal leder till handling och på det engagemang många riksdagsledamöter visar för våra frågor.

Teckenspråkets ställning har vi lyft genom projektet *Omvända världen* och föreställningen *Audism genom livet*. Med starkt genomslag belyste den hur teckenspråket fortfarande behandlas styvmoderligt. Lokala och regionala insatser spelade en avgörande roll, vi är djupt tacksamma för det engagemang våra föreningar och distriktsorganisationer visat.

Vi har också utvecklat samarbetet i våra fem regioner. Tillsammans har vi arbetat för att motverka ofrivillig ensamhet och stärka våra teckenspråkiga mötesplatser.

Ett gemensamt arbete med varumärkesutveckling har påbörjats och förväntas bidra till en mer enhetlig och starkare organisation.

Under Almedalsveckan kunde vi lyfta våra hjärtefrågor – teckenspråkets ställning, dövas kulturarv, tolktjänst i arbetslivet och dövkompetens i möten och samtal på plats.

Året har också präglats av ett viktigt internt arbete: en omorganisation som syftar till att stärka och bredda vårt intressepolitiska arbete inför framtiden.

Det här är bara ett axplock av vad vår årsredovisning innehåller och också mitt sista förord som förbundsordförande. När kongressen samlas i juni avslutas mitt uppdrag.

Med ödmjukhet och djup tacksamhet vill jag rikta ett riktigt stort tack för de åtta år jag fått leda förbundet. Det är med värme och stolthet jag, vid den kommande kongressen, överlämnar ordförandeklubban till min efterträdare. Dövrörelsen och Dövsverige står stark och kommer fortsätta vara en kraft att räkna med i civilsamhället och den demokratiska samhällsutvecklingen.

Tack för förtroendet. Tack för kampen. Och framför allt – tack för gemenskapen.

Asa Henningsson, förbundsordförande

Teckenspråk - En hållbar framtid

Så heter vårt handlingsprogram som ligger till grund för förbundets arbete 2022–2025. Programmet består av fem områden – samma struktur som också vägleder upplägget av vår årsredovisning. Målen i handlingsprogrammet är inspirerade av Agenda 2030 och de globala målen. Den bärande principen är tydlig: ingen ska lämnas utanför – ett avgörande villkor för att uppnå en hållbar utveckling.

Starkare rätt till teckenspråk

Omvända världen

Projektägare: SDR

Samarbete: Riksteatern Crea

Projekttid: 1 mars 2024 - 30 september 2025

Finansiering: Svenska Postkodlotteriets Stiftelse

Under 2024 är teckenspråkets ställning ett av förbundets prioriterade fokusområden. I slutet av 2023 fick vi det glädjande beskedet från Svenska Postkodlotteriets Stiftelse att vår projektansökan för *Omvända världen* beviljats med cirka tre miljoner kronor.

Projektet påbörjades i mars 2024, i samarbete med Riksteatern Crea, och syftar till att stärka teckenspråkets ställning genom en turnerande föreställning och kartläggningar.

Mingel efter föreställningen i Karlstad, där samtal och nya bekansksaper växte fram.

Projektet *Omvända världen* har genom turnén *Audism genom livet* väckt samhällsdebatt och riktat uppmärksamhet mot dövas rättigheter. I samarbete med våra distriktsorganisationer och lokalföreningar bjöd vi lokala, regionala och nationella politiker till föreställningarna, med efterföljande mingel och utställning. I Almedalen under juni månad spred projektet också information om föreställningen. Turnén under hösten nådde 564 deltagare vid 20 föreställningar i 15 städer och skapade en större förståelse för audism och dövas livssituation.

Föreställningen och minglet resulterade i flera efterföljande möten och dialoger mellan distriktsorganisationerna och lokalföreningarna med sina regionala och lokala politiker. Ett flertal medier såsom SVT Nyhetstecken, Utbildningsradion (UR), Sveriges Radio och Teckenrapport uppmärksammade föreställningen. Projektet har även producerat en debattartikel till våra distriktsorganisationer och lokalföreningar för spridning i regional och lokal press runt om i landet. Syftet var att belysa audism och kräva förändringar som förbättrar livskvaliteten för döva. Debattartikeln publicerades i totalt 18 tidningar.

Vår föreställning visades hos Arbetsförmedlingen.

Det konstnärliga teamet bakom *Audism genom livet* tillsammans med Mindy Drapsa, konstnärlig ledare på Riksteatern Crea samt Camilla Attestål, projektledare för *Omvända världen*.

KONSTNÄRLIGT TEAM

Skådespelare: Amina Ouahid, Rebecca Drammeh och Silja Lamhauge

Manus: Florian Tirnovan

Regi: Debbie Z. Rennie och Lars Otterstedt

Scenografi: Lars Otterstedt

Kostym: Debbie Z. Rennie

Piteå
Skellefteå
Umeå
Härnösand
Leksand
Uppsala
Stockholm
Karlstad
Örebro
Norrköping
Vänersborg
Jönköping
Göteborg
Lund
Malmö

15 Städer

20 föreställningar

577 enkätsvar totalt

564 st deltagare

FAKTA

Audism syftar på diskriminering eller fördomar mot döva eller hörselskadade, ofta baserat på antagandet att hörsel och tal är överlägsna förmågor.

Ett annat syfte som projektet också har är att kartlägga teckenspråkets ställning och döv-kultur, genom två olika enkätundersökningar.

Den första undersökningen om svenska teckenspråkets ställning riktades till kommuner, regioner och myndigheter. Resultatet med 163 svar visade på kunskapsluckor om bland annat språklagen, dövtolkar, dövkompetens samt behov av bättre stöd och vägledning i deras tillgänglighetsarbete.

Den andra undersökningen fokuserade på dövkultur och genomfördes i samarbete med Riksteatern Crea. Den riktades till döva, vuxendöva och hörselskadade. De 414 enkätsvaren visade på en bred och nyanserad bild av dövkulturens betydelse samt målgruppens behov och önskemål.

Enkätsvaren visade också vikten av teckenspråk tidigt i livet och att dövkulturella evenemang har en stor betydelse för människors tillgång till teckenspråk. Det sistnämnda gäller särskilt för de som inte fått tidig tillgång till teckenspråk. I slutet av året planerades arrangemang av fem webinarier som är baserade på föreställningen och kommer att genomföras under våren 2025.

**SVENSKA
POSTKODLOTTERIETS
STIFTELSE**

Utbildning

I förbundets påverkansarbete kring utbildning berörs frågor såsom ändring av skollagen, antagning till specialskolan och utvecklingen inom riksgymnasiet i Örebro. Utöver en kartläggning av gällande lagstiftning, förordningar och regelverk har vi även identifierat ett flertal brister i relation till dövas rättigheter inom utbildning. Dessa lyfter vi löpande i vårt strategiska påverkansarbete, genom bland annat remissvar. Under året har remissvaren berört frågor som förskola, skola, vuxenutbildning och svenska för invandrare (sfi) / teckenspråk för invandrare (tfi).

I mars träffade förbundet skolminister Lotta Edholm och två tjänstepersoner. Under mötet betonade vi att skollagen behöver ändras så att rätten till en undervisning på specialskolan och i en teckenspråkig miljö stärks. Även antagningsprocessen till specialskolan och vikten av teckenspråkskunniga behöriga lärare lyftes. Vi pekade på att varken skollagen och antagningsnämndens riktlinjer följer språklagen och barnkonventionen samt konventionen för personer med funktionsnedsättning.

Dessa frågor har vi även lyft genom förbundets representation i Specialpedagogiska Skolmyndighetens (SPSM:s) intresseråd, Skolverkets samråd och skolmyndighetsgemensamma samråd med bland annat Skolinspektionen.

Förbundet har under året samarbetat med Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) och Svenska Dövidrottsförbundet (SDI) i frågor kopplat till Riksgymnasiet. Genom en gemensam skrivelse där vi lyfte flera viktiga utvecklingsområden har vi fått beskedet om att Riksgymnasiet vill utveckla en form av samverkan. Ett första möte för denna samverkan är planerad till 2025. Riksgymnasiet var också en av flera frågor som SDR tillsammans med SDUF tog upp i ett möte under maj månad med riksdagsledamöterna Nadja Awad och Ciczie Weidby, båda från Vänsterpartiet.

Under 2024 har förbundet träffat skolminister Lotta Edholm för dialog om utbildningsfrågor. Här med styrelseledamoten Maria Hermanson (foto från 2023).

En fråga som blivit uppmärksammas under året är att teckenspråk som modersmål har lagts ner i ett flertal kommuner. Anledningen är att kursplan saknas och att ämnet därför inte får erbjudas. Förbundet har kontaktat kursplaneansvariga på Skolverket som är medvetna om detta problem. Skolverket måste få ett regeringsuppdrag att utveckla kursplaner och vi fortsätter arbetet för människors rätt till teckenspråk, genom bland annat modersmålsundervisning.

Förbundet har också medverkat i språkseminariet Teckenspråkig tvåspråkig skola den 25 september, arrangerat av Institutet för språk och folkminnen (Isof). Seminariet bestod av flera föreläsningar, där vi lyfte *Rätten till svenskt teckenspråk i skolan*. Seminariet avslutades med en diskussion kring temat och finns att se på Isof:s webbplats.

SDR och SDUF hade möte med Vänsterpartiet. Fr. v. Romel Belcher (SDUF), Ciczie Weidby, Camilla Lindahl (SDR), Mindie Norrie (SDUF) och Nadja Awad.

Teckenspråkets ställning

Förbundets arbete för en starkare ställning för teckenspråk genomsyrar alla områden och tas upp i många olika sammanhang. Inom arbetet görs flera analyser och rapporter som används internt för utveckling av strategier för förbundets fortsatta påverkansarbete. Vi har medverkat i SVT:s program 15 minuter på teckenspråk om teckenspråkets ställning i Sverige.

- Det finns mycket kvar att göra och det är allas ansvar. Alla från regering, riksdag, myndigheter till tjänstepersoner och medborgare i Sverige. Som döva får vi inte ge upp, i stället ska vi våga att säga ifrån när det inte känns bra och föreslå andra lösningar.
Maria Hermanson i SVT 15 minuter på teckenspråk som sändes 7 oktober.

Den 14 maj uppmärksammas i Sverige årligen som *Teckenspråkets dag* men från och med 2024 har dagen en ny benämning – *Svenska teckenspråkets dag*. Den 23 september, tidigare *Internationella teckenspråksdagen*, som hedras globalt får också en ny benämning på svenska till *Internationella dagen för teckenspråken i världen*. Detta är ett resultat efter en samverkan med Institutet för språk och folkminnen (Isof) och vår gemensamma rekommendation är att dessa benämningar används i fortsättningen.

Styrelseledamot Maria Hermanson hos SVT 15 minuter på teckenspråk.

Språkbedömningsverktyg för döva barn

Enligt verksamhetsplanen 2024 ska förbundet initiera och arbeta för ett verktyg för språkbedömning av döva barns språkutveckling, eftersom ett sådant adekvat verktyg saknas. Syftet är att barns språkutveckling ska betraktas som jämlikt – oavsett om barnen är döva och tecknar eller är hörande och talar. Språkbedömningsverktyget ska vara tillämpligt och användas inom barnavårdscentraler och hörselhabiliteringen.

Under året har ett arbete inletts med litteratursökning och insamling av befintligt språkbedömningsmaterial. Vi kunde konstatera att det inte finns något lämpligt bedömningsmaterial för svenskt teckenspråk. När ett sådant språktest saknas kan det förekomma att teckenspråkstolkar blir ombedda att följa språktesterna ordagrant på svenska, vilket leder till ett testresultat som är missvisande. Det behövs alltså språkbedömningsmaterial på teckenspråkets grund, dock inte enbart för döva barn utan också för vuxna döva i olika utredningar.

Förbundet har under året haft möten och diskussioner med olika representanter inom hörsel- och språkverksamheter. På olika seminarier och konferenser har vi lyft att det finns ett behov av ett språkbedömningsverktyg för svenskt teckenspråk. Under arbetets gång blev det mer tydligt att döva faller mellan stolarna hos olika instanser, inom och mellan kommuner och regioner. Samtidigt som intresset för språkbedömningsmaterial på dövas villkor är svalt. Vårt påverkansarbete för ett språkbedömningsverktyg på teckenspråk kommer att fortsätta.

God hälsa och välbefinnande

Nationellt Kunskapscenter för Dövfrågor

Vårt arbete för ett Nationellt Kunskapscenter för Dövfrågor (NKCD) fortsätter. Idag finns det ingen instans som har ett samlat ansvar för råd och vägledning som kan ges till myndigheter i ärenden där döva berörs.

Under 2024 har SDR haft ett möte med Socialstyrelsen om att Sverige saknar ett NKCD och diskuterat en kartläggning för att lyfta behovet. Socialstyrelsens svar på mötet var att de inte kan agera utan ett tydligt uttalat uppdrag av regering eller riksdag. SDR har under nätverksmöten med enhetschefer från de största dövteamen i Sverige fått det intygat att behovet av ett NKCD är stort. Samhället har blivit mer otillgängligt och dövteamen blir ofta uppringda av frustrerande handläggare eller myndigheter som inte vet hur de ska hantera ärenden med döva.

Att ett NKCD behövs och bör bildas har lyfts i två olika riksdagsmotioner, en av Miljöpartiet och en av Socialdemokraterna. Den förstnämnda fick avslag, medan beslut på den andra väntas efter årsskiftet. SDR fortsätter arbetet under 2025.

Från första mötet med arbetsgruppen *Döva föräldrar*. Fr. v: Hedvig Ledung, Sara Schöldt och Sigridur Johannsdottir från SDR tillsammans med föräldrarna Paulina Wlostowski och Jannicke Kvitvær.

Socialstyrelsens funktionshinderråd

Efter flera års lobbyarbete har SDR nu äntligen en plats i Socialstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Det är ett rådgivande organ för övergripande och principiella frågor som Socialstyrelsen arbetar med. Efter en nominering fick vi sedan beskedet i juni att förbundet har en plats. Förbundets mandat gäller från juli 2024 till juni 2027. Det innebär att dövas frågor och situationer i frågor om vård, omsorg och socialtjänst kommer lyftas och synliggöras på en annan nivå, tillsammans med andra representanter från funktionsrättsrörelsen. Rådet har haft flera möten från september 2024 och varje möte har olika teman, där vi lyfter dövas perspektiv.

Arbetsgrupp döva föräldrar

Förbundet bildade 2024 arbetsgruppen *Döva föräldrar* och i februari hade arbetsgruppen sitt första fysiska möte. Arbetsgruppen riktar sig till döva föräldrar, oavsett om de har hörande eller döva barn, och syftar till att identifiera och arbeta med frågor som gynnar både föräldrar och barn. Vid mötet fastställdes en rikttningsplan för arbetsgruppen, där olika målsättningar formulerades utifrån de behov som barn till döva föräldrar har. Några exempel på prioriterade frågor är rätten till modermålsundervisning och teckenspråkig skola. Arbetsgruppen diskuterade även vilka specifika behov som finns bland föräldrarna, såsom stöd i att bemöta tonåringar eller de särskilda behov som vissa grupper av föräldrar inom arbetsgruppen kan ha.

Under hösten har förbundet även haft dialog med Västansviks folkhögskola om att utveckla en lägerverksamhet för målgruppen. Målet är att hitta en långsiktig lösning som säkerställer att denna verksamhet blir en permanent del av utbudet för döva föräldrar. Arbetet med detta kommer att fortsätta även under 2025.

Syssna på mig

Projektägare: SDR

Projekttid: 1 augusti 2022 - 31 juli 2025

Finansiering: Allmänna Arvsfonden

Arvsfondsprojektet *Syssna på mig* startade i augusti 2022 med syftet att sprida kunskap om psykisk hälsa på teckenspråk och öka medvetenheten kring vikten av att våga prata, lyssna och vara en medmänniska. Genom att skapa utrymme för öppna samtal bidrar projektet till att bryta tabun kring psykisk hälsa. I augusti 2024 gick projektet in i sitt tredje och sista år.

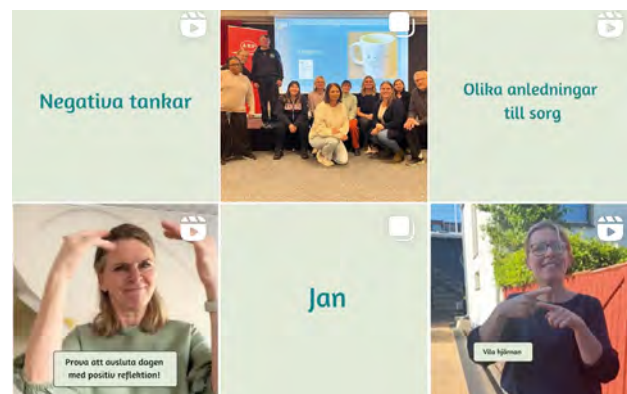
Under året har projektet fokuserat på att skapa innehåll till en kommande webbsida som kommer att finnas på SDR:s webbplats. Webbsidan planeras att lanseras efter årsskiftet och ska erbjuda information, råd och tips om psykisk hälsa på svenskt teckenspråk. Materialet består av informations-filmer där flera yrkesverksamma medverkar, såsom psykologer, kuratorer och pedagoger. Här kommer det också att finnas personliga berättelser från individer som delar med sig av sina erfarenheter kring psykisk ohälsa. I februari lanserade projektet ett eget Instagramkonto för att nå ut till fler människor med information, råd och tips om psykisk hälsa på svenskt teckenspråk. Kontot har publicerat ett inlägg veckovis och har fått mycket positiv respons.

För att sprida kunskap om psykisk hälsa har projektet under året genomfört elva workshoppar på olika platser i Sverige, bland annat hos dövföreningar, pensionärsföreningar samt på Västanviks folkhögskola och SIMA folkhögskola. Totalt deltog 171 personer i workshopparna.

Innehållet bestod av föreläsningar om psykisk hälsa, tillsammans med gruppdiskussioner och övningar i syfte att främja dialog och engagemang. Utöver detta har projektet, i samarbete med SDR:s ordinarie verksamhet, arrangerat två dagars fortbildning för professionella i mars. Fortbildningen riktade sig till personer som arbetar med eller för döva och fokuserade på ämnen som minoritetsstress, bikulturellt arbetssätt, språkdeprivation samt risk- och skyddsfaktorer för livslång hälsa. Cirka 130 personer anmälde sig till fortbildningsdagarna, vilket visar på ett stort intresse och behov av ökad kunskap inom området.

Workshop för seniorer i Malmö, genom Malmö Dövas Förening Svenske.

Syssna på mig når flera genom Instagram.

205 enkätsvar

Under året har projektet *Syssna på mig* fortsatt sitt arbete med att sprida kunskap och bryta tabun kring psykisk hälsa på svenskt teckenspråk. Vid projektets utställningsbord under Dövas Dag delade vi information om projektet och uppmuntrade besökare att svara på en kortare enkät om bemötande inom vården. 75% svarade ja på frågan om de upplevt negativt bemötande i vården. 55% har upplevt att de någon eller några gånger inte fått tolk till ett vårdbesök. 82 % svarade ja på frågan att de saknar information om psykisk hälsa på teckenspråk. Som tack för deltagandet i enkäten fick respondenterna en stressboll i form av ett hjärta.

Genom produktionen av informationsmaterial för kommande webbsidan, lanseringen av ett Instagram konto och genomförandet av workshops och fortbildningar har projektet nått ut till en bred målgrupp.

Under 2025 fortsätter utvecklingsarbetet med webbsidan, fortsatt spridning av kunskap om psykisk hälsa inom dövsamhället samt planering av ett slutseminarium.

55 % har upplevt att de någon eller några gånger inte fått tolk till ett vårdbesök.

75 % har upplevt negativt bemötande i vården.

82 % saknar information om psykisk hälsa på teckenspråk.

**ALLMÄNNA
ARVSFONDEN**

Handbok om CODA

Under året publicerade förbundet en digital handbok för döva föräldrar till hörande barn. Frågan om en handbok om CODA (Children of Deaf Adults) aktualiserades genom en motion som kongressen 2021 biföll. Tidigare har förbundet producerat en handbok riktad till hörande föräldrar till döva barn, som blev uppskattad (2020). Döva föräldrar till hörande barn har också ett behov av information, kunskap och stöd i sitt föräldraskap kring bland annat barns språkutveckling och kulturella identitet. Materialet är också ett välkommet tillskott för exempelvis skolor och myndigheter som på olika sätt möter CODA och döva föräldrar. Här finns bland annat krönikor av CODA och döva föräldrar, fakta, tips från professionella och referenser till forskning, rapporter, lagstiftning och regelverk. CODA-handboken färdigställdes precis före årsskiftet 2023/2024 och publicerades i juni på förbundets webbplats tillsammans med en teckenspråkig version.

Den danska verksamheten Center for Døve, CFD har efter vårt tillstånd arbetat med att översätta handboken till danska och bearbetat den till danska förhållanden. CFD arbetar med socialtjänst och rådgivning samt kunskap och utveckling för döva, hörselskadade, personer med dövblindhet och /eller döva med ytterligare funktionsnedsättning. Det är glädjande att handbokens användning och spridning sträcker sig utanför Sveriges gränser och når ännu flera föräldrar.

Äldre döva

SDR samarbetar med Sveriges Dövas Pensionärsförbund (SDP) i frågor som berör döva äldre. Däribland har vi i januari gemensamt reagerat på äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenjes tillkännagivande om regeringens satsning på Äldreomsorgslyftet som förlängs till 2026. Satsningen, som inkluderar de nationella minoritetsspråken, omfattar även teckenspråk - i form av fortbildning i teckenspråk för personal inom äldreomsorgen. SDR och SDP ansåg att det krävs mer för döva äldres rätt till teckenspråksmiljöer inom äldreomsorgen och att det finns döva vård- och omsorgsutbildade som stängs ut från sysselsättning i dessa verksamheter.

Förbundet har under 2024 varit engagerad i arvsfondsprojektet *Movadot* (Mobilt hem- och vårdteam för äldre döva och teckenspråkiga i Jönköpings län) som är nu inne på sitt sista år. Projektet drivs av Jönköpings Läns Dövas och Teckenspråkigas Förbund (JLDTF) med målsättningen att döva teckenspråkiga ska få vård och omsorg utifrån beslutade insatser – på teckenspråkets villkor. Ett annat mål är att hitta en samverkansmodell mellan teamet och kommuner för att erbjuda denna kunskap och kompetens i hela länet. Tre kommuner (Jönköping, Nässjö och Gislaved) är med i utvecklingsarbetet. SDR medverkar i projektets referensgrupp.

Ett hembesök på teckenspråk hos en döv äldre som är möjligt tack vare projektet *Movadot*.

Minskad fattigdom

DigiDöv - digital guide för äldre döva

Projektägare: SDR

Projekttid: 1 mars 2022 - 28 februari 2025

Finansiering: Allmänna Arvsfonden

Arvsfondsprojektet *DigiDöv* påbörjades i februari 2022 och har som syfte att under tre år motverka digitalt utanförskap bland äldre döva. Genom att rekrytera döva volontärer med god digital kompetens får äldre döva möjlighet till stöd och hjälp på svenskt teckenspråk. Projektet lånar ut surfplattor under läroperioden och erbjuder instruktionsfilmer på svenskt teckenspråk. Projektet avslutas i februari 2025.

Under 2024 har projektet utvecklats med 21 workshoppar som varit mötesplatser där deltagarna introducerats till grundläggande digitala färdigheter. Målet har varit att väcka intresse och visa att digital teknik inte är svår att lära sig samt motivera deltagarna att anmäla sig till DigiDövs småkurser, som genomförts sju gånger i Stockholm och Örebro under året. Det har visat sig att workshopparna varit framgångsrika, då de flesta deltagare anmält intresse för fortsatta kurser. Workshopparna och småkurserna hade totalt 102 deltagare.

Under hösten har DigiDöv-guiderna övergått från att erbjuda IT-support till att hålla småkurser som genomförts i Stockholm och vid Örebro Servicecenter med aktiva guider.

Instruktionsfilmer på svenskt teckenspråk har producerats internt under året. Materialet kommer att behöva uppdateras regelbundet, bland annat genom uppföljningar med kursdeltagare som ger förbättringsförslag. För nya personer som vill bli guider erbjuds en introduktion på projektets webbplats, vilket har visat sig vara effektivt.

Projektet har spridit information genom evenemang som Myndigheten för Delaktighets (MFD:s) kompetensforum, Digitalidag vid Örebro stadsbibliotek, föredrag för Funktionsrätt i Stockholms län och möten med Dövteamet i Stockholm. Tre annonser i Dövas Tidning har publicerats och en informationsfolder planeras att tas fram. Foldern ska spridas till döv-föreningar i Sverige och finnas tillgänglig som nedladdningsbar pdf. Avsikten är att den ska lanseras i samband med projektets avslutning februari 2025.

Projektmedarbetare Peter Hegethorn och projektledare Magnus Nordström i arbete med instruktionsfilmer.

En av de workshoppar som *DigiDöv* arrangerat under 2024, här i Uppsala.

**ALLMÄNNA
ARVSFONDEN**

Tolktjänst

Under året har förbundet, tillsammans med Hörselskadades Riksförbund (HRF) och Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB), fortsatt driva frågan om tolktjänsten på regeringsnivå. I april träffade vi statssekreterarna Minna Ljunggren och Sophia Meterlius för dialog kring betänkandet om tolktjänsten, efter vi begärt möte med socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall och den dåvarande arbetsmarknadsministern Johan Pehrson. Vi betonade behovet av samverkan för att utveckla tjänsten, men möttes av återhållsamhet kring konkreta åtgärder.

Frågan om arbetslivstolkning har varit särskilt prioriterad. Kunskapen om hur dagens regelverk påverkar dövas tillgång till tolk i arbetslivet är fortfarande bristfällig. På Funkisriksdagen i februari lyfte vi just detta, där förbundet hade ett anförande om arbetsgivarens tolkkostnadsansvar för döva anställda kontra ansvars- och finansieringsprincipen. Under minglet efteråt fick flera politiker fördjupad insikt, vilket resulterade i att riksdagsledamoten Christofer Bergenblock (C) senare lämnade in en interpellation till socialtjänstministern, ett initiativ som skedde i dialog med oss.

Pia Johnsson Sederholm och Åsa Henningsson på plats i Genève.

I mars deltog SDR vid FN-kommitténs förhör i Genève inför granskningen av Sveriges åtaganden enligt Funktionsrättskonventionen. Vi höll ett anförande och lyfte särskilt arbetslivstolkning, ett ämne som kommittén senare inkluderade i sina frågor till staten, liksom varför inga åtgärder vidtagits när frågan varit aktuell redan vid förhören under åren 2011, 2014 och 2018. Vi fick värdefullt stöd av EUD i förberedelserna.

SDR träffade socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall för ett uppföljande dialogmöte efter FN:s granskning av Sverige.

Den 29 maj bjöd socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall in berörda funktionshinderorganisationer till dialogmöte om FN-kommitténs kritik för att ha dialog om prioriteringar. Från vår sida betonade vi behovet av åtgärder, snarare än prioriteringar, alla brister måste åtgärdas.

I november arrangerade vi ett digitalt Tolkforum med deltagare från våra distriktsorganisationer. Forumet innehöll både historik kring den svenska tolktjänsten och strategier för påverkan. Deltagarna diskuterade vilka frågor som kan drivas regionalt och hur information om döva tolkar kan spridas till medlemmar. Behovet av att följa upp tillgången till dövtolkar och hur olika tolkverksamheter bemöter beställningar eller önskemål om dövtolkar lyftes också.

I december mötte vi riksdagsledamöter från nästan samtliga oppositionspartier, där vi presenterade lägesbilden och vilka förändringar som fortfarande saknas. Responsen var tydlig, det måste hända något och trycket på regeringen behöver öka. Kontakten med politiker och nätverk är avgörande i detta arbete.

En viktig fråga är också behovet av en nationell kontaktväg för akuttolkning. I och med att ett flertal förslag i handlingsplanen från tolktjänstutredningen inte har behandlats ytterligare är det oklart om frågan om en nationell kontaktväg för akuttolkning inkluderats. Förbundet kommer fortsatt driva på för ett jämlikt och tydligt system oavsett var i landet man befinner sig.

Döva tolkar

Ett nytt informationsmaterial om döva teckenspråkstolkar har tagits fram av förbundet i samarbete med Västansviks folkhögskola och Institutionen för lingvistik och Institutionen för svenska och flerspråkighet på Stockholms universitet. Materialet, som publicerades på förbundets webbplats i februari, består av en informationsfilm och ett fördjupningsmaterial – på både svenskt teckenspråk och svenska. Materialet lyfter den unika kompetens som döva teckenspråkstolkar har, i vilka situationer de kan anlitas och olika argument för att döva teckenspråkstolkar ska anlitas samt vilka fördelar det kan medföra i en tolksituation. I samband med detta skickades tryckta informationskort till tolkcentraler, distriktsorganisationer och lokalföreningar.

Under februari månad träffade förbundet ett antal döva tolkar som lyfte deras erfarenheter och berättade om deras utmaningar inom tolkbranschen. Frågorna kretsade både kring dövas rätt som tolkanvändare och den yrkes-situation döva tolkar befinner sig i.

I april lämnade förbundet synpunkter på Kammarkollegiets förslag på nya föreskrifter om register över utbildade tolkar. Vi gav stöd för Kammarkollegiets förslag om att Västansviks folkhögskolas tvååriga tolkutbildning för döva, med finansiering av Myndigheten för Yrkehögskolan (MYH), skulle ingå i de utbildningar som berättigar registrering hos Kammarkollegiet.

Tillägget och möjligheten att hitta denna unika yrkesgrupp på Kammarkollegiet kommer att medföra positiva effekter för yrkesgruppen, tolkanvändare och tolkbeställare.

Under förbundets tolkforum i november lyftes också frågan om döva teckenspråkstolkar och tillgång till dem genom bland annat regionerna. Se även föregående sida.

Informationsmaterialet visar på situationer där döva tolkar är verksamma.

Arbetsmarknad

Dövas tillgång och situation på arbetsmarknaden är en av frågorna som förbundet löpande arbetar med. Under 2024 har förbundet gjort en kartläggning om dövas situation på arbetsmarknaden genom att visa på olika aktörers uppdrag, laghänvisningar samt identifiering av problem som döva ställs inför. Utifrån detta kommer förbundet att fortsätta utveckla det strategiska påverkansarbetet.

En återkommande fråga kring arbetsmarknaden är dövas tillgång till arbetslivstolkning, vilket frekvent har lyfts i förbundets arbete för en bättre tolktjänst. Se även föregående sida.

Under 2024 inleddes en statlig utredning om Samhall där ett förslag om bland annat en tidsbegränsning för sysselsättning inom Samhall behandlas. Syftet är att underlätta övergång till en reguljär sysselsättning. Förbundet har under hösten deltagit i möten med ansvariga utredare för att lyfta dövas perspektiv inom Samhall och utredningens förslag kommer att presenteras under våren 2025.

Bild- och texttelefoni

Förbundet har genom representation i brukarråd följt utvecklingen av båda förmedlingstjänsterna; bildtelefoni och texttelefoni.

Förmedlingstjänsten för bildtelefoni står inför en upphandling 2026 och förbundet arbetar för att lyfta våra medlemmars önskemål och krav på tjänsten. SDR har noggrant följt och bevakat förmedlingstjänsten texttelefoni, men representation i brukarrådet har varit en lägre prioritet under 2024. Vi har arbetat för att sprida kunskapen om förmedlingstjänsterna och hur viktiga de är för dövas delaktighet i samhället, synnerligen vid dialoger och kontakter med myndigheter, regioner och kommuner.

Kunskapen om förmedlingstjänsterna och deras betydelse är låg i samhället och kan skapa hinder för döva medborgare. Förbundet har under året stöttat en döv person som blev nekad service av sin bank, med anledningen att hen använde en förmedlingstjänst. Banken ansåg att det inte var förenligt med en tredje part i samtalet, med hänvisning till risker för bedrägeri. Detta trots att den döve kunden legitimerat sig med bank-ID. Med vårt stöd gjordes en anmälan till Diskrimineringsombudsmannen (DO) och i maj kom deras beslut, som ansåg att banken diskriminerat kunden. Beslutet rörde dock två döva individer som nekats service av samma anledning och av samma bank. De båda fick ekonomisk kompensation för den diskriminering de blivit utsatta för och banken såg över sina rutiner.

Genrebild: iStock

Mer jämlikt samhälle

Dövas Kulturarvscentrum

Projektägare: SDR

Medsökande: Västanviks folkhögskola och föreningen Pär Aron Borgs vänner

Projekttid: 1 oktober 2023 - 30 september 2026

Finansiering: Allmänna Arvsfonden

Arvsfondsprojektet *Dövas Kulturarvscentrum* inleddes i oktober 2023 med syfte att etablera ett kulturarvscentrum på Västanviks folkhögskola i Leksand. Projektet sker i samarbete med Västanviks folkhögskola och föreningen Pär Aron Borgs vänner, samt ett flertal museer och arkiv i Sverige.

Projektet gick i oktober in på det andra året av tre. Under det gångna året har fokus legat på att förbereda viktiga delar inför det praktiska arbetet som planeras. Det omfattar registrering av föremål, tidskrifter och böcker, som kommer att laddas upp i en databas för allmänheten att ta del av dövhistoriens rika arv. Projektet gav i maj information om projektets pågående arbete på SDR:s förbundsmöte i Alvik, Stockholm.

I juni deltog projektet i Almedalsveckan på Gotland. På plats uppmärksammandes dövas rätt till kunskap om vår historia och kultur. Tillgång till sin historia och sitt kulturarv är en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter. I samtal med politiker och andra beslutsfattare efterlyste vi en politisk förståelse för att dövas historia också är en del av Sveriges och världens historia, samtidigt som allmänhetens tillgång till dövas historia och kulturarv är kraftigt begränsat och otillgängligt. Flera värdefulla kontakter knöts.

Deltagare i den mycket uppskattade arkivkursen.

ArkivCentrum i Örebro län, som är en av projektets samarbetsparter, ordnade i september en intern arkivkurs för projektgruppen i Örebro. Projektgruppen inhämtade kunskap kring hur man jobbar med arkivering samt vad som gäller i arkivlagen.

Tillsammans med ArkivCentrum arrangerades en arkivkurs för dövföreningarna i landet. I kursen deltog 12 deltagare i åldern mellan 14 år och 80 år.

Projektet genomförde under hösten en utställning i samarbete med *Omvända världen* och föreställningen *Audism genom livet*, där publiken inkluderade beslutsfattare.

Efter föreställningen fick besökarna delta i ett mingel för fortsatta dialoger och vid vår utställning kunde de ta del av upplevelser och personliga berättelser från döva, vilket bidrog till en starkare förståelse för deras liv och utmaningar.

I april genomfördes en workshop hos Dalarnas museum med fokus på magasinering och utbildning i hanteringsprocessen från mottagning av föremål fram till placering på hyllan. Här har vi behövt köpa in material för framtida magasinering.

Genom samarbetsparterna har vi även fått ta del av olika dokument och former av avtal för att kunna hantera sorteringen av befintliga föremål och dokument som har påbörjats.

Projektet *Dövas Kulturarvscentrum* har arbetat med att planera det framtida digitala museet samt webbplatsen. De ska innehålla artiklar/dokument, föremål och fotografier kring dövas kulturarv. Genom ett avtal med KulturIT/Primus har vi tillgång till en databas där fotografier, dokument och föremål finns. Under våren lanserade projektet konton på både Facebook och Instagram för att synliggöra det arbete som bedrivs och spännande anekdoter från dövhistoria.

Vi har besökt olika museer för inspiration och kunskapsinhämtning - Judiska museet, Levande historia och Förintelsen. Dessutom gjordes studiebesök hos Sydsamiskt kulturcentrum i Östersund, Norges Dövmuseum i Trondheim och Finlands Dövas museum i Tammerfors samt en utställning i Helsingfors. Detta gav oss värdefull inspiration och nya kontakter för det framtida arbetet inför att etablera *Dövas Kulturarvscentrum*.

Besök på dövmuseum i Finland.

**ALLMÄNNA
ARVSFONDEN**

Upprättelse och statlig ursäkt till döva

Förbundets arbete för en sanningskommission har fortsatt och syftet är att döva ska få upprättelse och försoning med den svenska staten för att inte ha blivit rättvist behandlade i ett historiskt perspektiv. En ad hoc grupp har under året hållt i frågan om hur förbundet ska arbeta strategiskt under året.

Under mars månad besökte Förenta Nationernas (FN:s) särskilde rapportör för övergångsrättvisa Fabián Salvioli Sverige för att undersöka hur den svenska staten och myndigheter hanterat kränkningar av mänskliga rättigheter som samer, tornedalingar, kväner och lantalaisar utsatts för. Inför besöket gjorde förbundet en gedigen skrivelse om döva som en språklig och kulturell minoritet samt hur Sverige utsatt döva för olika former av förtryck genom tiderna, samt anhållit om en mötestid för att belysa detta ytterligare – också i ett globalt perspektiv. Trots att vi lagt ner ett omfattande arbete på vår skrivelse och belyst en viktig fråga, fick vi inget svar. Vi behöver fortsätta lyfta frågan på alla nivåer och säkerställa att frågan om dövas upprättelse inte hamnar i skymundan.

Två workshoppar genomfördes i april och juni med inbjudna representanter för att fånga upp perspektiv från olika generationer, samhällsområden samt perspektiv och strategier för det fortsatta arbetet. Under vårt arbete konstaterar vi att ett strukturellt förtryck fortfarande sker i nutid och att en försoning även behöver innebära garantier att förtrycket upphör samt inte upprepas. Inför 2025 har förbundsstyrelsen beslutat om att tillsätta en formell arbetsgrupp inför det fortsatta arbetet, nu även med ekonomiska resurser.

Integration

Förbundet följer ett flertal frågor och bevakar dövas rättigheter inom integrations- och migrationsfrågor. Under 2024 har SDR haft dialog med Asylcentrum och diskuterat strategier för att synliggöra de utmaningar och problem som döva möter. Ett exempel är hur döva som ansöker om uppehållstillstånd hos Migrationsverket ofta får avslag om de har en subventionerad anställning, exempelvis lönebidrag eller anställning hos Samhall. En motion som behandlades under kongressen 2021 belyste just detta problem. Detta medför att tröskeln för uppehållstillstånd för döva blir orimligt hög jämfört med andra sökanden. Som en del av arbetet efterlyste förbundet fallbeskrivningar genom annonsering på sociala medier, både i text och på teckenspråk. Vi fick in fallbeskrivningar som kommer att utgöra viktiga underlag för förbundets fortsatta arbete.

Förbundet har belyst dövas rättigheter inom integration bland annat genom två remissvar under året. Ett av dem gällde en lagrådsremiss som föreslog ändringar i skollagen med skärpta krav gällande kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi).

Kraven innebär att deltagare i sfi måste uppfylla vissa mål i utbildningen för att få uppehållstillstånd i Sverige. Döva inom denna målgrupp har olika förutsättningar jämfört med andra i jämförbar situation vilket förbundet framförde i vårt svar, gemensamt med Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF). Vi instämde i förslaget om att sfi-deltagare ska kunna studera i en annan kommun än hemkommunen om det finns särskilda skäl.

Eftersom få utbildningar bedrivs på svenskt teckenspråk är detta avgörande för döva elevers rätt till likvärdig utbildning.

Många saknar ett språk för kommunikation vid ankomsten till Sverige och lär sig först svenskt teckenspråk för att kunna använda tolk och få tillgång till samhällsstöd.

Därför krävs flexibilitet i regelverket för att säkerställa att döva får den tid de behöver för att integreras i samhället. Vidare ansåg vi att bedömningen av sfi-elevers kunskapsnivå bör göras av personer med kompetens inom svenskt teckenspråk och dövas utbildningsförutsättningar. Detta är ytterligare ett starkt skäl till varför utbildning och bedömning ska kunna genomföras i en annan kommun om hemkommunen saknar rätt expertis.

I remissvaret på slutbetänkandet *Styrkraft för en lyckad integration* lyfte förbundet att döva personer med utländsk bakgrund möter särskilda utmaningar som ofta förbises i integrationsarbetet. För att möjliggöra deras fulla deltagande i arbets- och samhällslivet krävs riktade åtgärder. Betänkandet lyfte språklig integration men inkluderade inte svenskt teckenspråk som en nödvändig komponent för dövas delaktighet.

SDR betonade därför vikten av att sakkunniga med kunskap om dövas situation inkluderas i integrationsarbetet, särskilt inom utbildning och arbetsmarknad, där även tillgång till tolktjänster måste säkerställas.

Genrebild: iStock

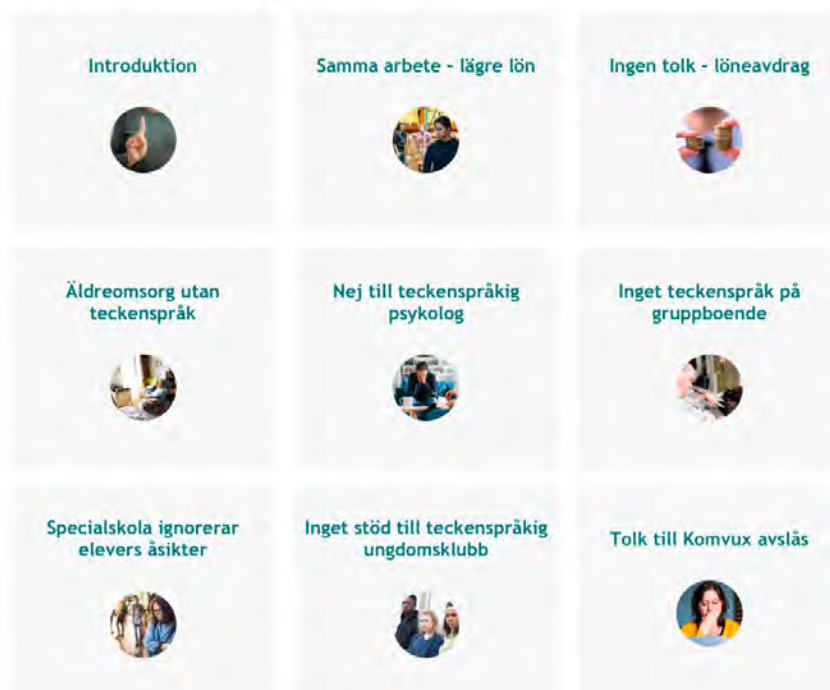
Rättsäkerhet

Förbundet har under 2024 följt upp det tidigare ärendet från 2023 där Polisen använt ett barn som tolk under en husrannsakan. Polisen anmäldes till Justitieombudsmannen (JO) för fallet men friades. Polisen skulle dock skapa riktlinjer för att det inte ska hända igen. Efter ett tidigare möte med Polisen har frågan återigen följts upp på ett samrådsmöte inom rättsväsendet tillsammans med sex myndigheter och andra funktionshindersorganisationer. På mötet hade Polisen tyvärr inget svar på hur det går med riktlinjerna men vi strävar efter att barn ska skyddas från sådana situationer.

Under våren gav förbundet synpunkter på Domstolsverkets promemoria om muntliga förhandlingar i domstolar. Vi uttryckte stöd till förslaget om att införliva videoinspelning, något vi tror är ett avgörande steg mot en god rättssäkerhet för döva personer som talar svenskt teckenspråk, ett visuellt språk. Även om det är föreskrivet i lag att teckenspråkiga har rätt till teckenspråkstolkar i en muntlig förhandling, är det viktigt att även erkänna de utmaningar som finns i en tolksituation.

Förbundet får ofta frågor och fallbeskrivningar från döva som undrar om deras upplevelse kan betraktas som diskriminering och därmed kan anmälas. I ett led mot bättre stöd till döva har förbundet publicerat ett reviderat material på webbplatsen om diskriminering, audism och även olika fallbeskrivningar där döva utsatts för diskriminering eller orättvis behandling – även på svenskt teckenspråk. Utifrån dessa situationer visar vi vad olika konventioner och lagar säger samt ger dig en slutsats och om du kan anmäla eller överklaga situationen. Fallbeskrivningarna kom ursprungligen från SDR:s tidigare projekt *Tillgänglighet genom Teckenspråk (TGT)*, som genomfördes augusti 2010 till juli 2013. I materialet på webbplatsen belyser vi även audism som inte ännu är en diskrimineringsgrund i en laglig bemärkelse men det betyder inte att döva som upplever audism ska acceptera det. Vi uppmuntrar alltid döva att påpeka för sin omgivning eller ansvariga om upplevelsen av att bli orättvist behandlad eller vara utsatt för audism.

För dig som känner dig diskriminerad

Nytt material på förbundets webbplats om diskriminering och vägledning om och hur en anmälan kan göras.

Krisberedskap

I november publicerade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) en uppdaterad version av broschyren *Om krisen eller kriget kommer* med anledning av det rådande säkerhetspolitiska läget och Sveriges medlemskap i Nato. Broschyren finns översatt till teckenspråk på deras webbplats. Det är en viktig information om hur människor kan förbereda sig inför en kris eller krig och ger även råd om hur vi kan skydda oss själva och våra nära i händelse av samhällsstörningar. Information om den nya broschyren och dess översättning till teckenspråk delades i förbundets informationskanaler.

I samband med publiceringen hade förbundet en dialog med MSB som planerat att utforma anpassade råd för personer med funktionsnedsättning. Kring materialet riktat till döva målgrupper har vi framfört synpunkter och bidragit med kunskap kring krisberedskap från ett dövt perspektiv. MSB har tagit till sig dessa för att inkluderas i råden. Förbundet har inte ännu fått någon information om när dessa kommer att publiceras och följer upp frågan.

Hörselvård och hjälpmedel

Under kongressen 2021 beslutades det att förbundet skulle arbeta för en enhetlig och likvärdig tillgång till hörselvård, habilitering och hjälpmedel i frågan om patientavgifter.

Förbundet har haft kontakt med Hörsel-skadades Riksförbund (HRF), då de sedan länge och fortfarande är mycket aktiva i denna fråga. De har drivit ett påverkansarbete på både nationell och regional nivå gällande kostnader inom hörselvården.

De har även lyft frågan gentemot regeringen och riksdagen, tyvärr utan gott resultat.

Vi kan konstatera att det förekommer stora skillnader beroende på vilken region du tillhör, och det har även flera aktörer och utredningar visat. För att undanröja denna ojämlikhet behöver frågan behandlas på regerings- och riksdagsnivå eller att regionerna själva genom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) driver fram en förändring.

SDR kommer att följa frågan genom HRF, då den berör fler än SDR:s medlemmar. SDR avser att fortsätta arbetet med att undersöka om betalda patientavgifter kan kompenseras genom merkostnadsersättning.

Public service

Under våren presenterade den parlamentariska kommittén sitt betänkande med förslag rörande public service-uppdragets spegling av samhället, teknikneutralitet, samverkan i beredskapsfrågor samt finansieringen inför den kommande sändningstillståndsperioden. Public service, bestående av Sveriges Television (SVT), Sveriges Radio (SR) och Utbildningsradion (UR), spelar en viktig roll på den svenska mediemarknaden. En central förändring i betänkandet var förslaget att förlänga tillståndsperioden till åtta år, jämfört med tidigare fyra, vilket förbundet analyserade och kommenterade i vårt remissvar.

Förbundet har verkat för att belysa public services betydelse för dövsamhället och teckenspråkiga personer. I vårt remissvar framhöll vi att public service är en viktig aktör för att säkerställa korrekt och tillgänglig information, särskilt i kristider såsom pandemier och höjd beredskap. Vi lyfte fram att SVT och UR har viktiga teckenspråksrelaterade uppdrag som måste behållas och tryggas men att det finns utvecklingsmöjligheter. Betänkandet saknade dock förslag på specifika tillgänglighetskrav inför den nya sändningsperioden, vilket vi kritiserade och framhöll som en särskilt angelägen fråga för döva målgrupper.

Vi kommenterade även public services roll inom krisberedskap och välkomnade förslaget om ett gemensamt beredskapsuppdrag för public service-bolagen, då detta kan förbättra tillgången till samhällsviktig information för döva. Samtidigt betonade vi behovet av konkreta åtgärder, såsom förbättringar av Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) så att det tillgängliggörs även på teckenspråk. Likaså krävde förbundet tydligare rutiner för teckenspråkstolkning vid presskonferenser och samhällsinformation. Arbetet med dessa frågor har varit omfattande och vi har framhållit vikten av att public service inkluderar alla samhällsgrupper, inklusive teckenspråkiga.

Inkluderande krisberedskap och information i orostider var huvudtemat för PS Funk-dagen i december, arrangerad av Funktionsrätt Sverige. Dagen samlade representanter från funktionshinderrörelsen, public service och MSB, samt förbundet, som deltog aktivt. Förbundsordförande Åsa Henningsson medverkade i en panel där hon lyfte vikten av tillgänglighet för döva vid krissituationer. Under samtalet belystes vilka förbättringar som krävs för att alla ska kunna ta del av larm och viktig information, särskilt vid strömavbrott, samt hur döva blir utestängda när viktig information efter VMA främst förmedlas via radio P4. Regeringen förväntas fatta beslut om ny lagstiftning och sändningstillstånd under våren 2025, och vi kommer att fortsätta bevaka och lyfta dessa frågor framåt.

SDR har lämnat synpunkter på en rapport från Mediemyndigheten om vidaresändningsplikt och hur innehåll av allmänt intresse presenteras i digitala gränssnitt, som exempelvis appar i tv-apparater.

Förbundet ser med oro på risken att public service blir svårare att hitta, trots att det är skattefinansierat. I dag styr kommersiella aktörer hemskärmar och fjärrkontroller med egna appar och knappar, vilket försvårar tillgången till teckenspråkstolkat innehåll. Att användaren själv förväntas hitta och lägga till public service-kanaler skapar onödiga hinder, särskilt för döva och personer som är mindre digitalt vana. SDR uppmanar därför Mediemyndigheten att agera proaktivt för att säkerställa att public service fortsatt är synligt och tillgängligt för alla – särskilt i kris- och beredskapssituationer.

Utveckling av samarbete

Förbundet har under 2024 följt upp fjolårets extra satsning på att fördjupa och utveckla samarbetet med våra distriktsorganisationer och lokalföreningar. Vårt fortsatta fokus låg på hur samarbetet mellan distriktsorganisationer, lokalföreningar och det nationella förbundet kan fördjupas, bland annat genom att utveckla fem SDR-regioner. Bakgrunden till denna regionala samverkansmodell var organisationsöversynen *Nya vindar* som genomfördes 2013 till 2017 och en proposition som kongressen biföll 2017. Modellen innebär att SDR organiseras i fem olika regioner; SDR Norra, SDR Mellersta, SDR Västra, SDR Södra och SDR Östra. Syftet är att stärka samverkan mellan föreningarna och tydligare binda samman förbundet och föreningarna.

Utvecklingsarbetet under året har skett genom möten, både fysiska och digitala, med föreningsaktiva i våra distriktsorganisationer och lokalföreningar där vi gemensamt diskuterat aktuella intressepolitiska frågor, behovet av kurser, utbyte av erfarenheter och information om hur organisationerna arbetar samt delat med oss av tips och råd.

Ofrivillig ensamhet

SDR har under hösten genomfört en extra satsning mot ofrivillig ensamhet, tillsammans med våra distriktsorganisationer och lokalföreningar. I samband med Dövas Dag arrangerade SDR en ombudskonferens med temat *Mötesplatser för alla* på fredagen. Konferensen skedde i Värtahamnen, Stockholm, och hade diskussioner om begreppet mötesplatser, hur vi kan arbeta tillsammans både lokalt och nationellt för att inkludera alla och därmed minska isolering och ofrivillig ensamhet. Detta gör vi gemensamt genom medlemsvård och uppsökande verksamhet. Frågan berördes även under SDR:s programpunkt på lördagen som var öppen för alla intresserade och handlade om *Dövas Dag och andra teckenspråkiga mötesplatser – nu och i framtiden*.

Föreningssupporten har även genomfört träffar med de fem regionala organisationerna efter ombudskonferensen för att fortsätta följa upp om teckenspråkiga mötesplatser och hur dövföreningarna i de olika regionerna kan genomföra uppsökande verksamhet och få in nya medlemmar som inte tidigare varit aktiva inom dövföreningen. Gemensamt har vi nått 369 personer och haft 61 träffar, både fysiska och digitala, inom ramen för denna satsning. Satsningen följdes upp genom 32 digitala fika-träffar där föreningssupporten och förbundsordförande deltog. Vi har även tagit fram en ny broschyr som kommer att färdigställas och lanseras under 2025. Denna satsning var möjlig tack vare ett extra statsbidrag från Socialstyrelsen med ändamålet att motverka ofrivillig ensamhet.

Starka och synliga tillsammans

Ett av våra mål i förbundets handlingsprogram är att förbättra förbundets image och kommunikation, både digitalt och i tryck, på alla nivåer; lokalt, regional och nationellt. Genom projektet *Starka och synliga tillsammans* har detta arbete fördjupats med syfte att stärka förbundets varumärke och synlighet på lokal, regional och nationell nivå. Målet var att ena organisationens olika delar, förbättra kommunikationen och skapa en tydlig, samtida identitet som speglar SDR:s vision och uppdrag.

Under våren och hösten 2024 hölls det ett flertal workshops och möten där en arbetsgrupp, med representanter från hela organisationen arbetade fram en varumärkes-plattform som ger riktlinjer för SDR:s framtida utveckling. Detta arbete skedde under ledning av varumärkeskonsulterna Geta Kroon och Martin Nordlinder från Kroon & Nordlinder. Tillsammans har gruppen även arbetat med att identifiera målgrupper och hur organisationen kan anpassa sin kommunikation till varje målgrupp. Utöver detta så innehåller plattformen bland annat ett varumärkeslöfte, en vision och vägledande principer som ska skapa en tydlig bild av SDR för både medlemmar och omvärlden. Genom regelbundna träffar med referensgruppen, bestående av lokalföreningar och distriktsorganisationer, gavs information om och möjlighet till insyn i projektet. Ett grundläggande budskap i hela satsningen och det återstående arbetet framför oss är *Bättre liv och vardag för döva!*

Projektet identifierade flera utmaningar, såsom splittring mellan olika nivåer inom organisationen, bristande synlighet och en föråldrad visuell identitet. För att lösa detta föreslås bland annat ett namnbyte och en ny logotyp, för en enhetlighet på alla nivåer. Dessa förändringar ska stärka den gemensamma identiteten och underlätta samordnad kommunikation.

Starka och synliga tillsammans arbetsgrupp. Fr. v: Martin Nordlinder, Geta Kroon, Kristofer Carlsson, Christin Ingesson, Jonas Brännvall, Eva Norberg, Elsa Brunemalm, Charlotte Gustavsson och Joakim Hagelin Adeby.

Förbundsmöte

SDR:s förbundsmöte genomfördes den 24 till 26 maj i Alvik, Stockholm med 23 deltagare från 13 distriktsorganisationer och 2 anslutna organisationer samt Västansviks folkhögskola. Förbundet redovisade verksamheten och ekonomin för 2023 samt ett urval av arbetet hittills för 2024. Presentation av verksamhetsplanen och budgeten för 2025 gjordes. En utvärdering av motionsuppföljningen avklarades och en tidsplan kring motioner inför kongressen 2025 har redogjorts. Under lördagen sände vi förbundsmötet live på vår webbplats.

Pride Parade

SDR deltog för första gången i Pride paraden i Stockholm den 3 augusti tillsammans med flera andra organisationer inom dövrörelsen. Inför paraden hade förbundet ett samarbete med Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Regnbågen, Sveriges Dövas Ungdomsförbund och Svenska Dövidrottsförbunde för att gå tillsammans och samordna teckenspråkstolkar. Paraden inleddes på Norr Mälarstrand med slutmålet Östermalms IP. Alla medlemmar och intresserade bjöds in att gå i paraden med oss.

Dövas Dag 2024

Värd: Stockholms Dövas Förening

Tema: Teckenspråk genom livet

Antal deltagare totalt: 1047 personer

Dövas Dag ägde rum på Silja Serenade mellan den 13 och 15 september 2024 och programmet var fullt av föreläsningar, utställningar och underhållning.

Under fredagen genomfördes SDR:s ombudskonferens och under lördagen hade projektet *Syssna på mig* och förbundets webbshop var sitt utställningsbord.

Vid webbshopens utställning fanns ett urval av produkter att köpa på plats och vi tog även emot beställningar. Förbundet hade en föreläsning som alla intresserade kunde delta i.

Temat var *Dövas Dag och andra teckenspråkiga mötesplatser – nu och i framtiden*, och vi hade dialog med deltagarna om vad de ansåg var viktigt samt vad som lockar dem till mötesplatser på teckenspråk.

Förbundsstyrelsen och arbetsgruppen *Döva föräldrar* fanns på plats och var tillgängliga för frågor eller funderingar.

I november lanserade förbundet en handbok för arrangörer av Dövas Dag – en av de viktigaste mötesplatserna för döva i Sverige. Innehållet har tagits fram tillsammans med en referensgrupp av tidigare värdföreningar, som bidragit med erfarenheter, behov och praktiska tips. Handboken innehåller verktyg, information och mallar som stöd för arrangörer. Den finns som pdf och på svenskt teckenspråk på vår webbplats. Tryckta exemplar har skickats ut till alla distriktsorganisationer och lokalföreningar, och mer material finns tillgängligt på vårt gemensamma intranät. Stort tack till de föreningar som deltog i arbetet!

Efterlängtat handbok för Dövas Dag-arrangörer.

Dövas Dag ombudskonferens.

FAKTA

I Sverige firar vi Dövas Dag varje år, oftast den tredje helgen i september.

Den arrangeras på olika platser runt om i landet. Var det firas och vem som är värd bestäms i samråd mellan SDR:s föreningar. Utöver konferenser, workshops och utställning är Dövas Dag en viktig samlingsplats för döva och andra teckenspråkiga i Sverige.

Ekonomisk hållbarhet

Förbundsstyrelsen fick i uppdrag av kongressen 2021 att se över förbundets fasta kostnader – framför allt lokal- och personal-kostnaderna. Därför flyttade förbundskansliet till mindre lokaler i september 2022.

Under våren 2024 gjorde förbundsstyrelsen en organisationsöversyn och bedömde att en omorganisation var nödvändig.

I omorganisationen avsåg förbundsstyrelsen att förstärka den intressepolitiska verksamheten i ett långsiktigt och hållbart perspektiv.

SDR:s förbundskansli fick under juni månad information om de förändringar för personalen och deras tjänster som omorganisationen innebar. Den ordinarie personalstyrkan minskades från 10 till 9 tjänster totalt.

Förhandlingar pågick med den lokala fackklubben, SDR Unionen och avslutades i september. Från och med hösten genomgick förbundskansliet ett övergångsarbete till den nya organisationen och tre tjänster utannonserades i oktober.

SDR:s tidigare bemanning med tio tjänster:

Generalsekreterare

Kommunikatör

Förenings- och ekonomikonsult

Personal- och ekonomiadministratör

Koordinator med säljansvar

Projekt- och ekonomikoordinator

Redaktör

Administratör och översättare

Webbredaktör

Intressepolitisk strateg

SDR:s nya bemanning med nio tjänster:

Generalsekreterare

Kommunikatör

Ekonomiansvarig

Projekt- och ekonomikoordinator

Förenings- och ekonomiadministratör

Intressepolitisk sekreterare

Intressepolitisk handläggare

Intressepolitisk handläggare

Redaktör

Kommunikation

Förbundets informations- och kommunikationsarbete syftar till att stödja SDR:s vision och mål genom att informera, kommunicera och verka opinionsbildande. Vi riktar oss både internt – till styrelse, kansli, våra distriktsorganisationer och lokalföreningar samt enskilda medlemmar – och externt, till politiker, beslutsfattare, myndigheter, samarbetspartners, bidragsgivare och allmänheten. Distriktsorganisationer och lokalföreningar kan också vända sig till förbundet för råd och stöd i informations- och kommunikationsfrågor.

Våra främsta informationskanaler är webbplatsen, sociala medier och Dövas Tidning. I det löpande arbetet är information på teckenspråk i videoformat naturligt, samtidigt som vi i sociala medier strävar efter att texta så mycket innehåll som möjligt, för att tillgängliggöra även teckenspråkigt innehåll till icke-teckenspråkiga målgrupper. Vi stärker förbundets synlighet genom medverkan i exempelvis intervjuer för TV, press och radio, samt distribution av förbundets informationsmaterial om döva och teckenspråk.

Under 2024 har vi utöver vårt löpande arbete och varumärkesutvecklingen genom projektet *Starka och synliga tillsammans* även firat förbundets 102-årsdag den 26 februari genom en livesändning på Facebook från förbundskansliet. Följarna fick en rundvisning i kansliet och se våra medarbetare berätta om både aktuella frågor och löpande arbeten. Under Internationella dövveckan i september uppmärksammade vi årets globala tema, *Sign up for Sign Language Rights*, genom att dela World Federation of the Deaf (WFD) inlägg i våra sociala medier.

Internationellt samarbete

World Federation of the Deaf

WFD genomförde sin världskongress 2023 och till 2025 planeras en så kallad mellanårs-konferens i Kenya. Under 2024 har förbundet därför mestadels löpande följt WFD:s arbete. Ett glädjande besked från WFD under 2024 var att en dövexpert, genom Mr. Hiroshi Tamon från Japan, numera sitter i FN:s kommitté för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förbundet har även tillsammans med WFD utvecklat rutiner kring beställningar och distribution av dövflaggorna, för försäljning genom vår webbshop.

European Union of the Deaf

SDR har under året haft ett fint samarbete med, och fått stöd, från EUD i samband med förbundets anförande om tolktjänsten inför FN:s övervakningskommitté i Geneve. Mer om SDR:s anförande i FN-övervakningskommitté, se sid 13. Förbundet arrangerade en digital föreläsning i april för våra distriktsorganisationer och lokalföreningar med Alexandre Bloxs, policy manager på EUD. Han berättade om hur EUD och WFD arbetar och tog upp om FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CPRD). Föreläsningen skedde på internationella tecken och översattes till svenskt teckenspråk. Förbundskansliet fick även en intern fortbildning under Alexandre Bloxs ledning.

Under maj månad deltog förbundet på European Union of the Deaf (EUD) Generalförsamling i Bryssel. Inför mötet skickade SDR in en motion om döva barns rätt till undervisning på teckenspråk i skolan. Motionen lyfte vikten av att EUD aktivt arbetar med att sprida kunskap om denna rättighet och belysa de risker som uppstår när barn inte får undervisning på sitt nationella teckenspråk. Vid generalförsamlingen behandlades motionen, och den fick starkt stöd. Totalt röstade 22 länder för bifall, medan två länder valde att rösta blankt. Med detta beslut kommer EUD att fortsätta arbeta för att stärka medvetenheten kring döva barns språkliga rättigheter och betona vikten av tidig teckenspråksinlärning. SDR ser detta som ett viktigt steg för att säkerställa att frågan får fortsatt uppmärksamhet på europeisk nivå. Genom samarbetet inom EUD kan arbetet för döva barns rätt till teckenspråk i skolan få större genomslag och bidra till att påverka policyutvecklingen i medlemsländerna.

Dövas Nordiska Råd

Dövas Nordiska Råd (DNR) är ett viktigt forum för samarbete mellan dövförbund i Norden. Under 2024 har två möten hållits – ett i Norge, där vi deltog, och ett på Grönland som vi tyvärr inte kunde närvara vid på grund av svåra reseförbindelser och förbundets omorganisering, som tagit mycket tid i anspråk.

Vid mötet i Norge, som hölls i samband med Ål folkhögskolas 50-årsjubileum, delade vi våra erfarenheter från FN:s granskning, vilket inspirerade våra nordiska kollegor – särskilt Danmark som står näst på tur. Viktiga diskussioner fördes om att stärka teckenspråkets ställning och förbättra möjligheten till mobilitet med tolkstöd inom Norden. Vi har också lyft frågan om AI, som kommer att tas upp i ett nordiskt seminarium 2025.

Bistånd

MYRIGHT

Förbundet bedriver genom MyRight biståndsarbete i Bolivia (Federacion Boliviana de Sordos, FEBOS) och Sri Lanka (Sri Lanka Central Federation of the Deaf, SLCFD) under programperioden 2023–2027. En till två gånger per år träffas förbundets biståndsgrupp, bestående av representanter från SDR, Stockholms Dövas Förening (SDF) och Dalarnas Dövas Förening (DDF), som bedriver biståndprojekt för utbyte av erfarenheter.

Under våren har SDR:s biståndsgrupp träffats och här deltog även Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) som sedan 2023 har ett eget biståndprojekt i Sri Lanka för döva barn och unga. Det har under året skett förändringar i biståndspolitiken genom SIDA enligt ett regeringsuppdrag som i sin tur har påverkat biståndsarbetet hos MyRight och dess medlemsorganisationer. MyRight har därför under året arbetat med en ny ansökan som görs direkt hos SIDA.

Sri Lanka

Under året har förbundet haft en kontinuerlig kontakt med Sri Lanka, där kontaktpersonen Kerstin Olsson bistått med stöd till dövförbundet i deras arbete. Målet med det nationella arbetet är erkännandet av teckenspråket på regeringsnivå, stärka dövorganisationen (SLCFD) samt kvinnoorganisationen (Deaf Women Association, DWA).

Bolivia

Förbundet gjorde i oktober en uppföljningsresa till Bolivia genom kontaktpersonen Lars-Gunnar Möllefors. Det nationella arbetet fokuseras på det bolivianska teckenspråkets ställning, utbildningar för döv lärare och teckenspråklärare samt upprättandet av en tolkutbildning. Uppföljningar av antalet regionala och lokala föreningar i landet har även gjorts. När det gäller erkännandet av teckenspråket så har ett lobbyarbete pågått sedan 2016 med uppvaktningar på regeringsnivå. Under senhösten intensifierades arbetet och det har varit samtal samt kommissionsarbeten för att undersöka teckenspråkets ställning i Bolivia, som närmar sig ett erkännande.

Nepal

DDF och SDF bedriver varsitt biståndprojekt i Nepal till och med 2027 och har representanter i SDR:s biståndsgrupp. Båda projekten genomförs i samarbete med MyRight. DDF:s samarbete sker med den nationella organisationen National Federation of the Deaf Nepal (NDFN), och SDF:s med den regionala organisationen Deaf Association of Kailali (DAOK).

Stöd och gåvor

Under året har vi har tacksamt tagit emot stöd och gåvor till förbundet samt stiftelserna Testaments- och Donationsstiftelsen och August Carlssons Fliseryd Minnesfond, för olika ändamål. De främsta intäkterna kommer från minnesgåvor och genom utdelningar från Månadslotten och Folkspel genom bland annat Bingolotto. Som 90-kontohavare följer förbundet krav och kvalitetssäkring enligt Svensk Insamlingskontrolls riktlinjer.

Webbshop

Förbundet lanserade en ny webbshop den 3 juni. I samband med lanseringen fick webbshopen nytt namn efter tidigare Handla: SDR Webbshop. Dövflaggan, från World Federation of the Deaf (WFD) i olika storlekar har tillhört en av årets nyheter att beställa i webbshopen.

I början av året flyttades ansvaret för lager och distribution från Dalarnas Dövas Förening (DDF) i Leksand till Teckenspråk och Tillgänglighet i Stockholm. Marknadsföringen för webbshopens produkter har skett genom SDR:s Facebooksida och ett eget Instagram konto samt annonser i Dövas Tidning.

De populäraste produkterna 2024:

- Poster – Svenska handalfabetet med motiv
- Ficklexikon – Teckenspråk till vardags
- Dövflagga

Poster - Svenska handalfabetet med motiv.

Ficklexikon - Teckenspråk till vardags.

Dövflagga.

Dövas Tidning

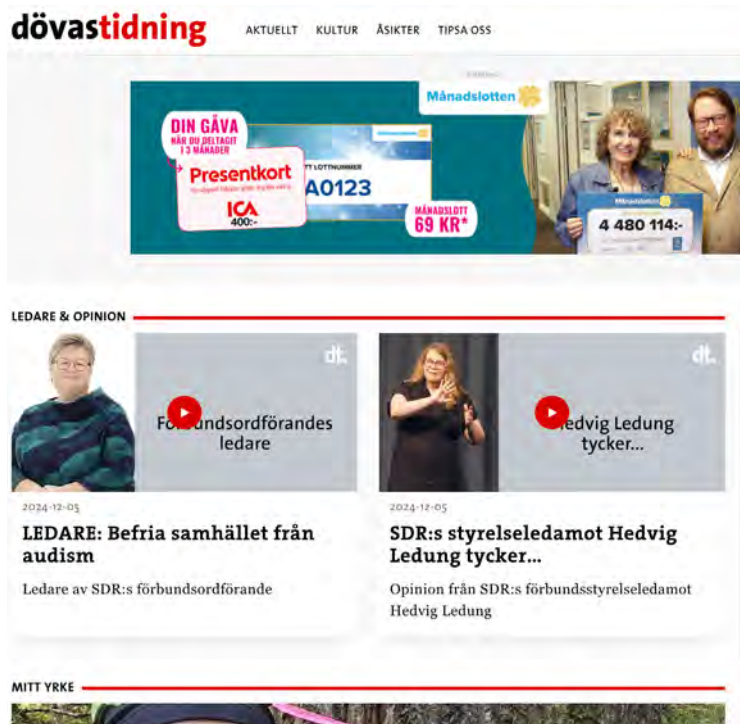

Under 2024 gav Dövas Tidning ut fem nummer av papperstidningen. På vår webbplats erbjöds en löpande rapportering i form av artiklar och webb-tv på svenskt teckenspråk.

Dövas Tidning hade under året i vanlig ordning en bred bevakning av både nationella och internationella döv- och teckenspråksrelaterade frågor. Under 2024 hade vi artikelserien *Mitt yrke* som en röd tråd genom året. Döva med olika yrken och utbildningar intervjuades om sina karriärer. I nummer två hade vi en äldre frågor-special på nio sidor.

Vår webbplats www.dovastidning.se innehåller en mix av journalistiskt innehåll och webbexklusivt material, till exempel DT Play. Under 2024 besöktes webbplatsen av 120 800 unika besökare, och antalet sidvisningar var cirka 850 000. Antalet sidvisningar är därmed nästan en fördubbling jämfört med föregående år.

Olivia Renner Balkstam blev från och med den 1 februari 2024 tillsvidareanställd som redaktör och tog också över rollen som ansvarig utgivare från Charlotte Gustavsson som tidigare varit ställföreträdande utgivare.

Dövas Tidning webbplats.

Årets utgåvor av Dövas Tidning under 2024.

SDR är huvudman för Västanviks folkhögskola i Leksand. Skolans målgrupper är döva, hörselskadade, personer med dövblindhet och hörande deltagare. Folkhögskolan erbjuder i samarbete med Migrationsverket ett särskilt mottagande av döva och hörselskadade asylsökande. På skolan finns det internat med cirka 130 bäddar och har även en egen förskola. Skolan har också en filial i Stockholm.

SDR har fyra platser i skolans skolstyrelse, två ordinarie och två ersättare. Under året har skolstyrelsen haft sammanträden för att behandla frågor som bland annat skolans löpande verksamhet och utvecklingsmöjligheter.

Skolstyrelsen, valda av årsstämman 2023 för två år:

Mona Riis, ordförande

Åsa Henningsson, vice ordförande (vald av SDR)

Ronny de Silva, ordinarie ledamot

Jan Magnström, ordinarie ledamot

Maria Hermanson, ordinarie ledamot (vald av SDR)

Susanne Albihn, ordinarie ledamot (vald av Leksands kommun)

Karin Byström, ersättare

Ola Lundström, ersättare

Mindie Norrie, ersättare (vald av SDR)

Marianne Wallentin, ersättare (vald av SDR)

Lars-Gunnar Fäldin, ersättare (vald av Leksands kommun)

Västanviks folkhögskola.

Skrivelser och uttalanden

2024-03-08 Skrivelse till FN:s särskilde rapportör för övergångsrättvisa Fabián Salvioli om hur Sverige utsatt döva för olika former av förtryck genom tiderna

2024-03-21 Remissvar: *Vidaresändningsplikt och framhävandereglering*

2024-03-21 Information om projektet *Starka och synliga tillsammans* med fokus på utvecklingsarbete kring förbundets gemensamma image och synlighet

2024-04-11 Skrivelse till handels- och biståndsminister Johan Forsell: *Kommer funktionshindersbiståndet försvinna nu?* Gemensamt med ett flertal organisationer däribland MyRight och SRF.

2024-04-15 Pressmeddelande: *Kraftsatsning på teckenspråkets ställning genom forumteater*

2024-04-18 Besked: Roland Jakobsson har gått bort

2024-04-22 Remissvar: *Kammarkollegiets nya föreskrifter om register över utbildade tolkar*

2024-04-29 Pressmeddelande: *Teckenspråksdagar får nya benämningar*

2024-05-13 Remissvar med SDUF: *Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola* (SOU 2023:95)

2024-05-13 Remissvar: *Muntlig förhandling i allmän förvaltningsdomstol*

2024-05-23 Remissvar med SDUF: *Lagrådsremiss om skärpta krav i sfi*

2024-05-30 Remissvar: *Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna* (SOU 2024:16)

2024-06-12 Information: SDR genomgår en omorganisation

2024-07-05 Skrivelse till utbildningsdepartementet om fjärrundervisning i svenskt teckenspråk

2024-07-10 Debattartikel: *Svenskt bistånd sviker de allra mest utsatta* med MyRight och biståndsaktiva medlemsorganisationer

2024-08-28 Information: SDR har nu äntligen en plats i Socialstyrelsens funktionshinderråd.

2024-09-18: Besked: Annelie Örlegård har gått bort

2024-09-19 Remissvar gemensamt med SDUF: *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider* (SOU 2024:34)

2024-09-23 Information: Presentation av förbundets nya organisationsstruktur och information att förhandlingarna med lokala fackklubben är avslutad.

2024-10-28 Information: Petra Eklund lämnar valberedningen

2024-12-12 Remissvar: *Styrkraft för en lyckad integration* (SOU 2024:41)

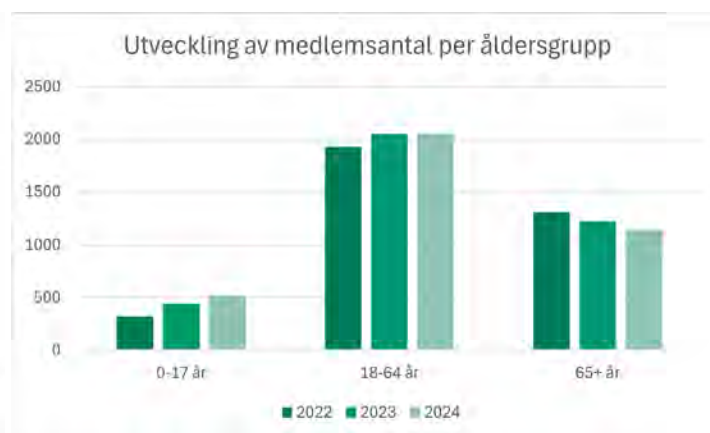
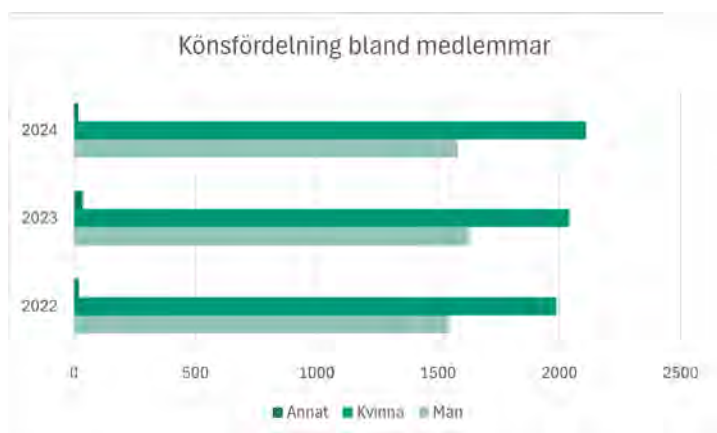
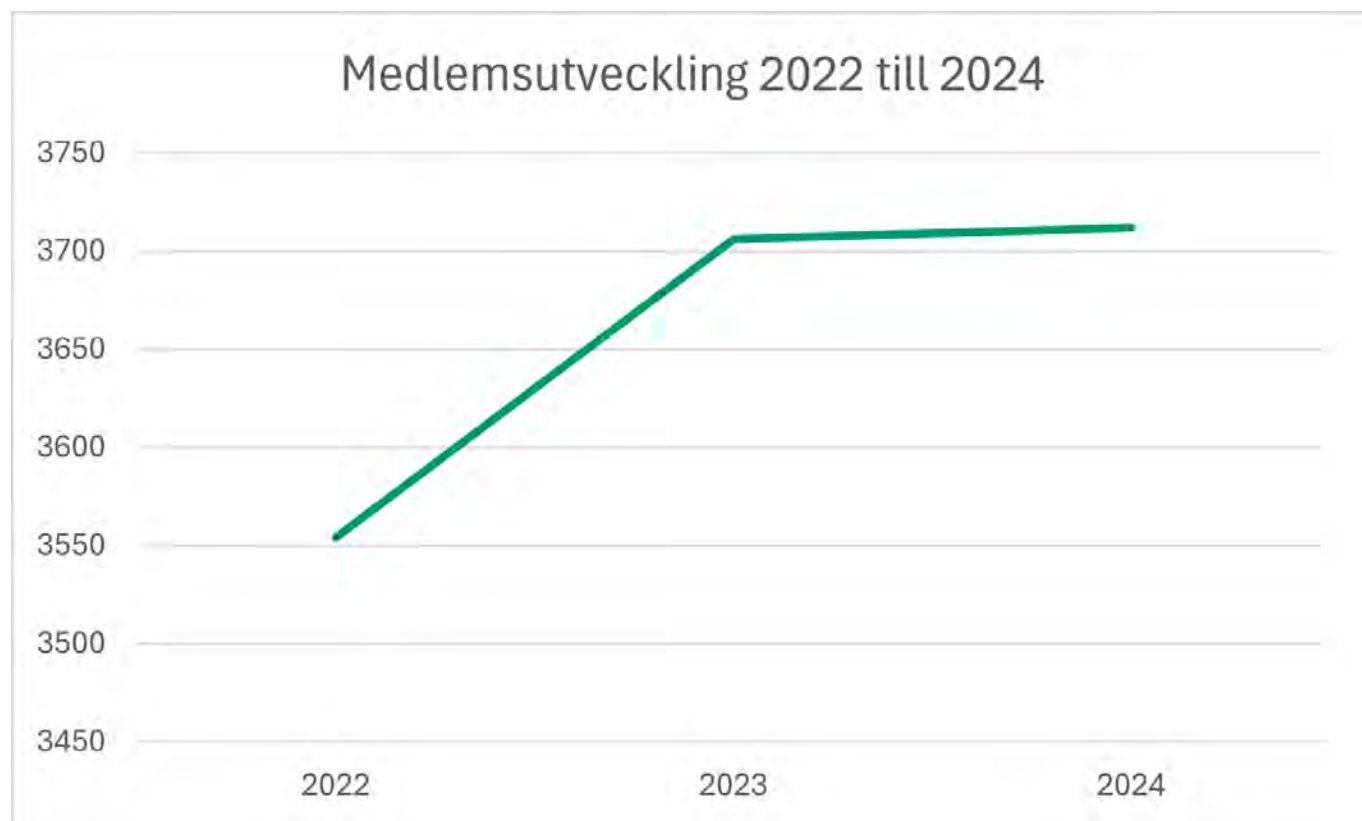
I september publicerades även ett flertal debattartiklar kring vikten av att stoppa audism i dövas vardag. Artiklarna publicerades i totalt 18 regionala & lokala tidningar av våra distriktsorganisationer och lokalföreningar, med vårt stöd genom projektet Omvända världen.

Organisation

Medlemmar

Tack vare våra medlemmar kan SDR driva arbetet för ett samhälle där teckenspråk är självklart. Hos oss är alla medlemmar viktiga och SDR uppskattar alla former och grader av engagemang. Alla insatser räknas – stora som små!

Sista december 2024 hade SDR 3712 medlemmar genom våra 39 distriktsorganisationer, föreningar och sektioner. SDR hade också 6 anslutna organisationer.

Distriktsorganisationer

- Dalarnas Dövas Förening
- Dövas Förening i Kronobergs län
- Dövas Förening i Örebro län
- Gotlands Dövas Förening
- Gävleborgs Dövas Länsförening
- Hallands Läns Dövas Förening
- Jönköpings Läns Dövas och Teckenspråkigas förbund
- Kalmar Läns Dövas Förening
- Norrbottens Dövas Teckenspråksförening
- Skånes Dövas Distriktsförbund
- Stockholms Dövas Förening
- Uppsala Läns Dövas Förening
- Västerbottens Dövas Teckenspråk Länsförbund
- Y-Läns Dövas Förbund
- Värmlands Dövas Länsförening
- Västra Götalands Dövas Länsförbund
- Östergötlands Dövas Länsförbund

Anslutna organisationer

- Sveriges Dövas Ungdomsförbund
- Sveriges Dövas Pensionärsförbund
- Sveriges Dövhistoriska Sällskap
- Svenska Dövidrottsförbundet
- RFSL Regnbågen
- Föreningen Pär Aron Borgs vänner

Av dessa anslutna organisationer har SDR även samarbetsavtal med Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) och Sveriges Dövas Pensionärsförbund (SDP).

Lokala organisationer

Lokalföreningar och sektioner

- Borås Dövas Förening
- Dövas Förening i Kristianstad med omnejd
- Dövas Förening i Norrköping med omnejd
- Dövas Förening i Örebro
- Falkenberg/Varberg Dövas Förening
- Göteborgs Dövas Förening
- Helsingborgs Dövas Förening
- Härnösands Dövas Förening
- Hässleholms Dövas Förening "Göingen"
- Karlstads Dövas Förening
- Linköpings Dövas Förening
- Lundabygdens Dövas Förening
- Malmö Dövas Förening "Svenske"
- Medelpads Dövas Förening
- Piteå Dövas Förening
- Skellefteå Dövas Förening
- Södertörnsektionen
- Trollhättans Dövas Förening
- Umeå Teckenspråks Förening
- Vänersborgs Teckenspråksförening
- Vätterbygdens Dövas Förening
- Örnsköldsviks Dövas Förening

Förtroendevalda

Förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsen består av en förbundsordförande, en vice förbundsordförande och sju ledamöter. Styrelsen har haft sex ordinarie styrelsemöten och ett per capsulam möte. Arbetsutskottet sammanträder mellan styrelsemötena och har haft sex sammanträden under året.

Förbundsstyrelsen

Åsa Henningsson, förbundsordförande
Joakim Hagelin Adeby, vice förbundsordförande
Daniel Littorin, förbundskassör
Maria Hermanson
Lea Strandberg
Hedvig Ledung
Pia Johnsson Sederholm
Christina Eriksson
Laith Fathulla

Valberedningen

Valberedningen består av förtroendevalda personer som har i uppgift att ta fram förslag till styrelsekandidater och revisorer. Valberedningen bjuds in till för att delta på styrelsesammanträden, föreningsforum och förbundsmöte. Under året har valberedningen gett information om deras arbete och vilka i styrelsen som finns till förfogande att fortsätta sitt styrelseuppdrag efter kongressen 2025.

Valberedningen

Curt Ljungberg
Maria Sundholm
Petra Eklund (till 20 oktober)
Ragnar Veer (från 21 oktober)

Ersättare: Ragnar Veer (till 20 oktober) och Johan S. Wisser

Anställda

Alexia Lefebvre
Camilla Lindahl (31 januari - 13 juni)
Charlotte Gustavsson
Denny Bergerholm
Elias Tebibel (till 29 februari)
Florian Tirnovan
Jenny Ek
Julia Kankkonen
Linda Stål
Niclas Martinsson (till 31 januari)
Olivia Renner Balkstam
Pontus Degsell
Sigridur Johannsdottir (5 februari - 26 oktober)
Therese Rollvén

Projektanställda

Amina Ouahid (12 september - 11 december)
Anna Racki
Camilla Attestål (från 4 mars)
Cathrine Björkstrand (från 8 januari)
Erdem Akan (från 2 maj)
Fredrik Öller (21 oktober - 11 december)
Kristofer Carlsson (12 mars – 28 november)
Magnus Nordström
Peter Hegethorn Ketsanoi (från 6 augusti)
Rebecca Drammeh (12 september - 11 december)
Sara Schöldt
Silja Lamhauge (12 september - 11 december)
Susanne Andersson (till 13 juni)
Ulf Nilsson Jörlemyr
Urban Mesch (från 8 januari)

SDR:s förbundskansli ligger i Rissne, Sundbyberg och här bedrivs det centrala arbetet för förbundet. Förbundet har även anställda i projektet Dövas Kulturarvscentrum som främst har Västanviks folkhögskola som arbetsplats.

Den 15 till 18 augusti hade styrelsen och kansliet en gemensam kick-off på Västanviks folkhögskola. Förutom kurs i Hjärt- och Lungräddning (HLR) hade vi workshop om likabehandlingsarbete, gemensamma diskussioner om kommande verksamheter och aktiviteter, bland annat kongressen 2025. En utflykt gjordes också till Rättvik där alla fick möjligheten att prova på rodel.

Arbetsgrupper

Föreningssupport

Har uppdrag att stötta föreningar genom besök, support och framtagande av olika mallar.

Gruppmedlemmar

Åsa Henningsson
Cathrine Björkstrand
Pontus Degsell, handläggare

Biståndsgrupp

Består av representanter från föreningar som har både nationella och lokala biståndsprojekt och SDR samt Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF).

Gruppmedlemmar

Joakim Hagelin Adeby, ordförande
Kerstin Olsson, kontaktperson för Sri Lanka
Lars-Gunnar Möllefors, kontaktperson för Bolivia
Representanter från Dalarnas Dövas Förening (DDF), Stockholms Dövas Förening (SDF) och Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF)
Therese Rollvén, handläggare

Kruth-kommittén

Har uppdraget att bereda utdelning av utmärkelser i samband med kongressen vart fjärde år.

Dessa utmärkelser är Kruthmedaljen, Lars-Åke Wikström International Award, Guldtecknet och Alma Abrahamssons pris.

Gruppmedlemmar

Joakim Hagelin Adeby
Tomas Hedberg (till och med maj)
Åsa Gustavsson
Jenny Ek, handläggare

Ekonomisk hållbarhet

Har uppdraget att tillvarata och utveckla förslag på hur förbundet ska uppnå en ekonomisk hållbarhet i ett långsiktigt perspektiv.

Gruppmedlemmar

Daniel Littorin
Joakim Hagelin Adeby
Julia Kankkonen
Åsa Henningsson

Döva föräldrar

Gruppen arbetar för att stärka döva föräldrar med hörande eller döva barn genom att öka kunskapen om eget föräldraskap och vilka rättigheter föräldrar och barn har. Arbetsgruppen har två undergrupper: döva föräldrar till döva barn och döva föräldrar till hörande barn.

Gruppmedlemmar

Paulina Wlostowski
Jannicke Kvitvær
Mårten Högberg
Hedvig Ledung
Sigridur Johannsdottir, handläggare
Sara Schöldt, handläggare

Döva upprättelse

Förbundsstyrelsen beslutade i oktober 2024 att tillsätta en arbetsgrupp från och med 2025, med uppdrag att arbeta för dövas upprättelse. En ad hoc grupp har hållit i frågan under året och bestått av Hedvig Ledung, Joakim Hagelin Adeby, Jan Magnström och Jenny Ek, handläggare.

Alexandre Bloxs, policy manager hos European Union of the Deaf (EUD), höll i en fortbildning på SDR:s förbundskansli.

Kick-off med förbundsstyrelsen och kansliet i Dalarna den 15 till 18 augusti.

Förbundsstyrelsen 2024.
Övre raden fr. v: Laith Fathulla, Hedvig Ledung, Åsa Henningsson, Christina Eriksson, Maria Hermanson, Lea Strandberg och Joakim Hagelin Adeby.
Nedre raden fr. v: Daniel Littorin, Pia Johnsson Sederholm och signalhunden Tore.

Slutord

När vi nu blickar tillbaka på 2024 vill vi i förbundsstyrelsen rikta ett varmt tack till alla er som på olika sätt har bidragit till vårt gemensamma arbete.

Till våra distriktsorganisationer, lokalföreningar och anslutna organisationer – tack för ert engagemang och den kraft ni tillför i vårt arbete.

Vi vill också uttrycka vår stora uppskattning för våra samarbetspartners, som tillsammans med oss fortsätter att stå upp för mänskliga rättigheter och rätten till teckenspråk.

Ett särskilt tack riktar vi till vår dedikerade personal, vars insatser och kunskap gör det möjligt för oss att nå framåt.

Vi vill även rikta ett stort tack till Allmänna Arvsfonden, vars generösa stöd har gjort det möjligt för oss att driva tre viktiga projekt under året; DigiDöv, Syssna på mig och Dövas kulturarvscentrum. Likaså tackar vi Svenska Postkodlotteriets Stiftelse för deras stöd till ännu ett betydelsefullt projekt: Omvända världen. Era bidrag gör verklig skillnad för vårt arbete och för framtiden.

Och framför allt – till er som är medlemmar, förtroendevalda, allierade, bidragsgivare, kunder, sponsorer, lottköpare via Månadslotten och Folkspel, ideella krafter och eldsjälar: Tack! Det är genom er vi kan fortsätta driva vår viktiga kamp.

Låt oss tillsammans fortsätta arbetet för ett mer jämlikt och inkluderande samhälle. Framtiden skapar vi tillsammans!

Asa Henningsson
Förbundsordförande

Joakim Hagelin Adeby
Vice förbundsordförande

Daniel Littorin
Förbundskassör

Maria Hermanson
Ledamot

Pia Johansson Sederholm
Ledamot

Hedvig Ledung
Ledamot

Lea Strandberg
Ledamot

Christina Eriksson
Ledamot

Laith Fathulla
Ledamot

Årsredovisning för

Sveriges Dövas Riksförbund

882600-2282

Räkenskapsåret
2024-01-01 - 2024-12-31

Innehållsförteckning:	Sida
Förvaltningsberättelse	1 - 3
Resultaträkning	4
Balansräkning	5 - 6
Noter	7 - 10
Underskrifter	11

Om inte annat särskilt anges redovisas alla belopp i tusental kronor.
Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Sveriges Dövas Riksförbund, 882600-2282, med säte i Leksand, får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2024-01-01 - 2024-12-31.

Allmänt om verksamheten

Ändamål

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation som verkar för dövas och teckenspråkigas rättigheter i samhället. Verksamheten vilar på tre bärande perspektiv: språk och kultur, delaktighet och tillgänglighet, samt samhörighet och gemenskap.

Förbundets ändamål är att främja utbildning, stöd, service och delaktighet för döva och hörselskadade, samt att verka för deras språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska rättigheter.

Vision och verksamhetsidé

Förbundets vision är *Teckenspråk för möjligheter utan gränser och ett hållbart samhälle!*.

SDR driver påverkansarbete, väcker opinion och skapar mötesplatser på svenskt teckenspråk, med fokus på mänskliga och demokratiska rättigheter.

Handlingsprogram 2022 - 2025

Handlingsprogrammet *Teckenspråk – en hållbar framtid 2022–2025* utgör den strategiska grunden för verksamheten, inspirerat av Agenda 2030. Det fokuserar på teckenspråk, gemenskap, identitet, kultur och kunskap – med målet att skapa ett hållbart och inkluderande samhälle där ingen lämnas utanför.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

- Svenska Postkodlotteriets Stiftelse beviljade förbundet ca 3 miljoner kronor för det 18 månader projektet *Omvända världen*.
- Projektet *Starka och synliga tillsammans* initierar med syfte att stärka förbundets varumärke och synlighet på lokal, regional och nationell nivå
- Projektet *Omvända världen* turnerade med föreställningen *Audism genom livet* och genomförde 20 föreställningar med totalt 564 deltagare i 15 städer.
- Teckenspråkets ställning uppmärksammades genom Almedalen och SVT samt turné med *Omvända världen*.
- *Dövas Kulturarvscentrum* inledde sitt andra år med arbete kring arkiv, föremål och opinionsbildning.
- *Syssna på mig* ökade kunskap om psykisk hälsa genom ca 11 workshops med 171 deltagarna, fortbildning för ca 130 professionella personer, Instagram och informationsfilmer.
- *DigiDöv* genomförde 21 workshops och 7 småkurser för äldre döva med 102 deltagare.
- Fortsatt utveckling av regionmodellen med 32 digitala fika-träffar och möten för samverkan.
- Publicering av CODA-handbok för döva föräldrar till hörande barn.
- Deltagande i Pride-paraden i Stockholm tillsammans med andra dövorganisationer.
- Ombudskonferens och satsningar mot ofrivillig ensamhet nådde 369 personer vid 61 träffar.
- Biståndsarbete internationellt genom bland annat en uppföljningsresa till Bolivia

Resultat och effekter

- Bristfälligt tolktjänst inklusive arbetslivstolkning resulterade i en riksdagsinterpellation och FN-kommitténs kritik till Sverige
- Projektverksamhet och strategiska seminarier har ökat medvetenheten i samhället och bland beslutsfattare om dövas livsvillkor.
- Enkätbaserade kartläggningar kring teckenspråkets ställning, dövkultur och tillgång till information om psykisk hälsa har gett värdefullt underlag för fortsatt opinionsarbete.
- Informationsmaterial om döva teckenspråkstolkare har höjt medvetande om yrkesgruppens unika kompetens och tillgång till dem.
- SDR tilldelades en plats i Socialstyrelsens råd för funktionshinderfrågor 2024–2027.

Utmaningar och risker

- Avsaknad av språkbedömningsverktyg för döva barn och vuxna i utredningar.
- Otillräcklig kompetens inom kommuner, regioner och myndigheter kring teckenspråk och dövas behov.
- Ej tillfredsställande system för arbetslivstolkning
- Problem med tolkning och brist på rättssäkerhet i rättsprocesser.
- Digitalt utanförskap bland äldre döva.
- Fortfarande stor behov av en Nationellt Kunskapscenter för Dövfrågor.
- Signaler om minskad stöd till SIDA därmed bli vårt internationellt biståndsarbete begränsad

Medlemmar och struktur

Vid årets slut hade SDR 3 712 (3 706) medlemmar genom 39 distriktsorganisationer, lokalföreningar och sektioner. Förbundet hade också 6 anslutna organisationer.

Lokal

Förbundet har sitt kontor i Rissne, Sundbyberg kommun. Fortsatt en lägre hyreskostnad för förbundet på grund av stödet från Arvsfondens lokalbidrag för projekten *DigiDöv* och *Syssna på mig*.

Förbundets webbshop fortsätter under året med sitt lager och packhjälp i Stockholm genom daglig verksamhet för döva, Teckensurra som ägs av Teckenspråk och Tillgänglighet (ToT).

Ekonomisk översikt

- Förbundet erhöll under året statsbidrag på 2 755 tusen kronor (2 729). Samt ett extra statsbidrag på 408 tusen kronor för att motverka ofrivillig ensamhet och genomföra olika aktiviteter i syfte att bryta isoleringen bland döva i Sverige
- Förbundet erhöll under året bidrag från Stiftelsen Svenska Centralkommittén för Rehabilitering (SVCR) på 400 tusen kronor (400).
- Förbundet tillsammans med Synskadades Riksförbund genom Ideella Spel AB är förmånstagare till Månadslotten och Månadslotten Plus. Under året fick förbundet överskottet på 2 846 tusen kronor (4 480) av Månadslotten.
- Förbundet är medlem hos Folkspel och under året har förbundet fått intäkter från försäljningen av Bingolotto på 11 tusen kronor (12) och en extra utdelning vid årets slut på 53 tusen kronor (51).
- Förbundet har fått gåvor under året på 88 tusen kronor (114), varav två tusen kronor utdelades till förbundets stiftelser, Testamentes- och Donationsstiftelsen och Stiftelsen August Carlssons Fliseryd Minnesfond. Förbundet fortsätter också sitt arbete för att följa kraven och kvalitetssäkringen enligt Svensk insamlingskontrolls riktlinjer för att behålla kvalitetsmärkningen för 90-konto.
- De tre projekten som finansieras med stöd från Arvsfonden, *Dövas Kulturarvscentrum*, som vid oktober är inne i andra året av tre och har under året använt 3 085 tusen kronor. *DigiDöv*, som vid mars är inne i sista året av tre och har under året använt 1 125 tusen kronor. *Syssna på mig*, som vid augusti är inne i sista året av tre och har använt 1 865 tusen kronor.
- *Omvända världen* som finansieras med stöd från Svenska Postkodlotteriets Stiftelse startades upp 1 mars och pågår till sista september 2025 och har under året använt 1 797 tusen kronor.

Framtida utveckling efter räkenskapsåret

Under 2025 fortsätter SDR sitt strategiska utvecklingsarbete med fokus på:

- Att aktivt arbeta med utbildning och digital utveckling bland annat AI med gräsrötterna
- Etableringen av ett Nationellt Kunskapscenter för Dövfrågor
- Slutförandet av projekten *DigiDöv* och utgivning av en informationsfolder om DigiDöv
- Slutförande av projekten *Syssna på mig* med webbbarier och lansering av webbsida
- Slutförande av projektet *Omvända världen* med webinarier för att ytterligare stärka dövas rättigheter
- Vidareutveckling av *Dövas Kulturarvscentrum* med målsättning att skapa långsiktigt hållbara strukturer
- Stärkta kommunikationsinsatser och ökat medlemsengagemang, samt fortsatt utveckling av förbundets nya varumärkesplattform

Utveckling av förbundets verksamhet, resultat och ställning

	2024-12-31	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	Belopp i Tkr 2020-12-31
Totala intäkter	17 660	14 792	19 638	10 869	10 497
Totala kostnader	19 749	14 726	14 487	10 814	10 162
Resultat efter finansiella poster	-1 430	717	5 240	35	300
Eget kapital	18 926	20 356	19 639	14 399	14 364
Balansomslutning	24 225	26 182	23 519	17 158	17 271
Soliditet %	78,1	77,7	83,5	83,9	83,2
Antal anställda	10 st	10 st	9 st	10 st	9 st
Antal medlemmar	3 712	3 706 st	3 554 st	3 484 st	3 262 st

Förslag till disposition av förbundets vinst eller förlust

	Belopp i Tkr
Till förfogande står:	
Balanserat resultat	20 356
Årets underskott	-1 430
Totalt	18 926
Styrelsen föreslår att:	
Balanseras i ny räkning	18 926
Summa	18 926

Vad beträffar resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

Ägarförhållanden

Sveriges Dövas Riksförbund äger dotterföretaget SDR Tecken AB (TAB), org. nr 556696-9225.

Förbundet har 100 % rösträttsandel genom sina 1000 andelar á 100 kr i TAB.

Resultaträkning

Belopp i Tkr	Not	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Verksamhetsintäkter			
Medlemsintäkter		226	225
Gåvor		86	114
Nettoomsättning		1 423	1 385
Intäkter från organisationer		11 659	8 689
Bidrag från offentliga finanser		4 125	4 173
Övriga intäkter	2	142	207
S:a Verksamhetsintäkter		17 661	14 793
Verksamhetskostnader			
Kostnader för varor och vissa köpta tjänster		-2 940	-1 633
Övriga externa kostnader	3	-4 293	-3 454
Personalkostnader	4	-12 516	-9 639
S:a Verksamhetskostnader		-19 749	-14 726
Verksamhetsresultat före finansiella kostnader		-2 088	67
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper		2	3
Ränteintäkter och liknande resultatposter		677	667
Ränte och bankkostnader		-21	-20
Resultat efter finansiella poster		-1 430	717
Årets resultat		-1 430	717

Balansräkning

Belopp i Tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	5	-	-
Inventarier, verktyg och installationer	6	-	-
		-	-
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterföretag SDR Tecken AB	7	100	100
Andelar i Carlborgsons gård - Värde 1 kr		-	-
Andra långfristiga värdepappersinnehav	8	97	97
		197	197
Summa anläggningstillgångar		197	197
Omsättningstillgångar			
Varulager mm			
Varulager	9	134	147
		134	147
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		108	189
Skattefordringar		561	220
Övriga fordringar		122	42
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		280	328
		1 071	779
Kassa och bank		22 823	25 059
Summa omsättningstillgångar		24 028	25 985
SUMMA TILLGÅNGAR		24 225	26 182

Balansräkning

Belopp i Tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Fritt eget kapital vid årets början		20 356	19 639
Årets resultat		-1 430	717
Fritt eget kapital vid årets slut		18 926	20 356
<i>Skulder och reserveringar</i>			
Ej nyttjade medel		2 740	3 137
Leverantörsskulder		519	543
Skulder till närstående organisationer		2	151
Skulder till intresseföretag och gemensamt styrda företag		452	452
Skatteskulder		271	201
Övriga skulder		757	661
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		558	681
		5 299	5 826
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		24 225	26 182

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1 (K3) för ideella föreningar.

Resultaträkningen

Verksamhetsintäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som förbundet erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Nedan beskrivs, för respektive intäktspost, när intäktsredovisning sker.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i förbundet.

Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses.

Nettoomsättning

Vid försäljning av varor och tjänster redovisas intäkten normalt vid leverans.

Gåvor och Bidrag

En transaktion i vilken förbundet tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är det en gåva. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att förbundet uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och förbundet har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållet bidrag.

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. Gåvor som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärdet vid gåvotillfället. Erhållna gåvor redovisas netto, det vill säga efter avdrag för de direkta kostnader som kan uppkomma vid försäljning av en tillgång. Gåvor där givaren eller förbundet bestämt att medlen ska användas till särskilda ändamål särredovisas som ändamålsbestämda medel i eget kapital.

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Alltså bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster. Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Förbundets inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Den del i förbundet som avser näringsverksamhet är skattepliktig.

Förbundet är befriad från inkomstskatt i sin ideella verksamhet eftersom den uppfyller kraven som samhällsnyttig enligt skattelagstiftningen.

Balansräkningen

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats utifrån anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Materiella anläggningstillgångar

Inventarier med ett anskaffningsvärde under 50% av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning huvudsakligen redovisats som kostnad.

Anskaffningsvärdet för materiella anläggningstillgångar förvärvade genom testamente eller gåva överensstämmer med det skattemässiga värdet. Bidrag, privaträttsliga och offentligrättsliga bidrag, som avser förvärv av materiell anläggningstillgång reducerar tillgångens anskaffningsvärde.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas: Inventarier 5 år

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som övriga intäkter respektive övriga kostnader.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFAR 2012:1.

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter. Efter första redovisningstillfället värderas långfristiga finansiella tillgångar som inte är räntebärande till anskaffningsvärde med avdrag för nedskrivning.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats.

Anskaffningsvärdet beräknas enligt vägda genomsnittspriser. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Avsättningar och ändamålsmedel

En avsättning redovisas i balansräkningen när förbundet har en legal eller informell förpliktelse till följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Vid första redovisningstillfället värderas avsättningar till den bästa uppskattningen av det belopp som kommer att krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Avsättningarna omprövas varje balansdag.

Ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas medel som är bestämda till ett visst ändamål.

Not 2 Övriga intäkter

	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Hysesintäkter	75	73
Intäkter från föreläsningsserie (år 2023) och ombudsavgifter	56	116
Ersättning från Ciko för avgifter till Omstella år 2023	10	-
Övriga mindre intäkter	1	4
Sålda inventarier på grund av flytt 2023	-	11
Portointäkter	-	3
Summa	142	207

Not 3 Övriga externa kostnader med särskild redovisning av lokalkostnader

	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Summa övriga externa kostnader utan lokalkostnader	3 266	2 422
Kontorslokal och förråd i Rissne (varav lokalkostnaden för de två projekten på 230 tkr som finansieras genom Allmänna arvsfonden år 2024)	935	929
Lagerlokaler i Leksand	1	64
Lagerlokal i Stockholm	36	
Lägenhet i Stockholm	55	39
Summa lokalkostnader (inkl driftkostnader)	1 027	1 032
Summa övriga externa kostnader	4 293	3 454

Not 4 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
<i>Kontoret Rissne</i>		
Män	2	3
Kvinnor	8	7
Totalt	10	10

Personalkostnader för styrelsen, anställda och uppdragstagarna

	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Styrelsen inkl förbundsordförande	821	830
Anställda Rissne	4 138	4 254
Övriga anställda för olika projekten	3 248	1 610
Uppdragstagarna (ej får pensionsförmåner)	387	140
Summa löner och andra ersättningar	8 594	6 834
Sociala kostnader	2 702	2 031
Pensionskostnader inkl. särskild löneskatt	875	561
Övriga personalkostnader	345	213
Summa personalkostnader	12 516	9 639

Not 5 Byggnader och mark

Förbundet äger mark i Leksand med fastighetsbeteckning Västanvik 109:2 och därmed betalar årligen fastighetsskatt på 2100 kr.

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
-Vid årets början	250	250
Vid årets slut	250	250
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
-Vid årets början	-250	-250
Redovisat värde vid årets slut	-	-

Not 6 Inventarier

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
-Vid årets början	1 562	1 562
Summa anskaffning	1 562	1 562
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
-Vid årets början	-1 562	-1 562
Summa avskrivningar	-1 562	-1 562
Redovisat värde vid årets slut	-	-

Not 7 Andelar i SDR Tecken AB

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden:</i>		
-Vid årets början	100	100
Redovisat värde vid årets slut	100	100

Not 8 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden:</i>		
-Vid årets början	97	97
Redovisat värde vid årets slut	97	97

Not 9 Varulager

	2024-12-31	2023-12-31
Värdet på lagervaror för profilprodukter och teckenspråksmaterial	134	147
Totalt	134	147

Värdet i lagervarorna har man minskat med inkuransvärde på 3 % av beräknat anskaffningsvärdet för lagervaror.

Not 10 Checkräkningskredit

	2024-12-31	2023-12-31
Beviljad kreditlimit	2 000	2 000
Outnyttjad del	-2 000	-2 000
Utnyttjat kreditbelopp	-	-

Not 11 Ställda säkerheter

	2024-12-31	2023-12-31
Fastighetsinteckningar	1 000	1 000
Företagsinteckningar	2 500	2 500
3 500	3 500	3 500

Not 12 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

För tre anställda som avslutade sin anställning till följd av omorganisationen under 2024 kvarstår personalkostnader under 2025, vilket påverkar resultatet för det nya räkenskapsåret. Under året kommer förbundet även att genomföra kongress med nyval av styrelse, vilket innebär ytterligare organisatoriska förändringar.

Stockholm den 25 april 2025

Åsa Henningsson
Förbundsordförande

Joakim Hagelin Adeby
Vice förbundsordförande

Daniel Littorin
Förbundskassör

Maria Hermanson
Ledamot

Pia Johnsson Sederholm
Ledamot

Hedvig Ledung
Ledamot

Lea Strandberg
Ledamot

Christina Eriksson
Ledamot

Laith Fathulla
Ledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats den

5 maj 2025

Johan Engdal
Auktoriserad revisor

Hans Rimberg
Förtroendevald revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kongressen i Sveriges Dövas Riksförbund, org.nr 882600-2282

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Sveriges Dövas Riksförbund för år 2024.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten Den auktoriserade revisorns ansvar samt Den icke-auktoriserade revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

1. identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
2. skaffar jag mig en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
3. utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
4. drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förbundet inte längre kan fortsätta verksamheten.
5. utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Den icke auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av Sveriges Dövas Riksförbunds resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Sveriges Dövas Riksförbund för år 2024.

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för förbundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 5 maj 2025

Johan Engdal
Auktoriserad revisor

Hans Rimberg
Förtroendevald revisor